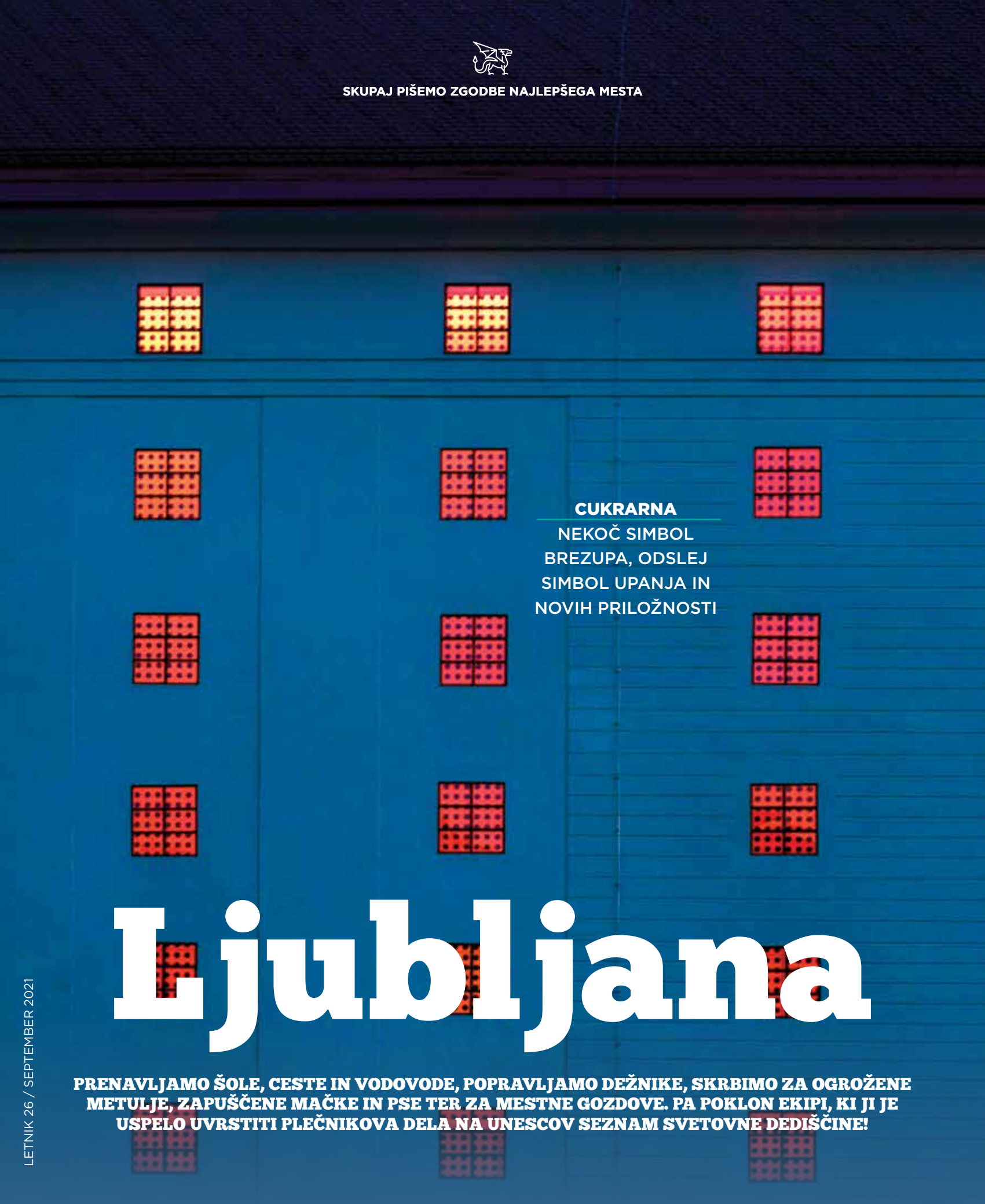

CUKRARNA
NEKOČ SIMBOL BREZUPA, ODSLEJ SIMBOL UPANJA IN NOVIH PRILOŽNOSTI

Ljubljana

PRENAVLJAMO ŠOLE, CESTE IN VODOVODE, POPRAVLJAMO DEŽNIKE, SKRBIMO ZA OGROŽENE METULJE, ZAPUŠČENE MAČKE IN PSE TER ZA MESTNE GOZDOVE. PA POKLON EKIPI, KI JI JE USPELO UVRSTITI PLEČNIKOVA DELA NA UNESCOV SEZNAM SVETOVNE DEDIŠČINE!

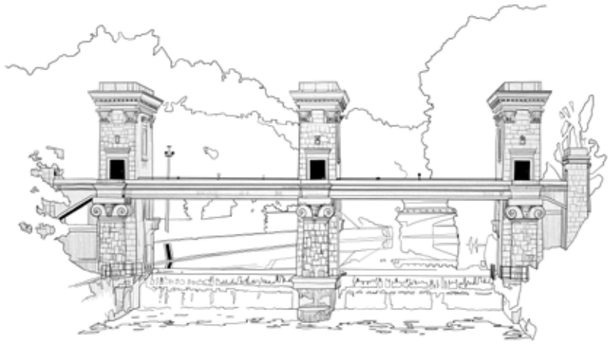

05 Boljši dostop do kakovostne pitne vode in objektov v ČS Sostro
Za izgradnjo oziroma obnovo vodovodov in prenovo cest v Četrtni skupnosti Sostro je MOL namenila skupno več kot 1,6 milijona evrov.

06 Na pomoč z novimi vozili
Gasilska brigada Ljubljana je dobila novo vrhunsko opremljeno floto vozil.

07 Hop čez Ljubljanico
Čisto poseben trampolinski most Akrobat je preskočilo več kot 5000 pogumnih.

08 Sobote z grajskimi piskači
V pisani srednjeveški opravi obujajo starodavno tradicijo, ko so piskači meščane opozarjali na ognjene zublje, poplave, pomembne obiske in sejme.

09 Počitnice na vrtišču
Med vrtički na Rakovi jelši se pod hišico na drevesu, ki so jo zgradili sami, igrajo otroci.

10 Boljši prostori za male učenjake
Na MOL so se premišljeno lotili postopne prenove šol v mestu.

12 Novo zavetišče za zapuščene živali
Večja površina omogoča, da lahko sprejmejo do 300 mačk in 150 psov.

14 Ljubljančanka
Cukrarna se je iz simbola brezupa preobrazila v simbol upanja in novih priložnosti – za mesto in za Ljubljančane.

18 Plečnikovih sedem
Ali poznate vseh sedem Plečnikovih del z Unescovega seznama svetovne dediščine?

22 Znanje
Tri razmišljanja o pomenu znanja v današnji družbi.

24 Na trening v nekdanje skladišče
V Delavn'ci prevladuje estetika surovih sten.

26 Supkultura
Za številne suparje na Ljubljanici je to življenjski slog, za nekatere intenzivna vadba, za druge sproščanje.

28 4+1 ideja za bolj zdravo mobilnost v mestu
Brez avta, s trolo, bicikLJem ali peš.

30 Zelena krona našega mesta
Z novo strategijo MOL se bodo mestni gozdovi še bolj celovito obnavljali in vzdrževali.

35 Vsak dežnik se da popraviti
Na Trubarjevi je mala popravljalnica, v kateri znajo popraviti skoraj vse dežnike tega sveta.

36 Kosilo po 2000 let starem receptu
Predlagamo pripravo zanimivega starorimskega kosila – piščančjih prsi z oreški in kaše s stročnicami.

38 Že 60 let vsestranskega učenja
Na hodniku ljubljanskega Javnega zavoda Cene Štupar – CILJ se srečujejo ljudje z vsega sveta, različnih starosti in kultur.

39 Marina zgodba
Rdeči križ za solidarno in povezano skupnost.

40 Ogroženi modrin
Travniki in savski prodi so eno izmed zadnjih domovanj redke vrste metulja deteljinega modrina.

46 Tango v Ljubljani
Anton Volkov je pri 23 letih po naključju našel novo strast – tango.

47 Kjer stanuje umetnost
V galeriji finnes.ART interpretacija slik nima meja.

Ljubljana
september 2021

Izdajatelj
Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj
župan Zoran Janković

Uredniški odbor
Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik
mag. Nenad Senić

Urednica
Nina Kožar

Oblikovna zasnova
Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje
Maja Petrović

Slika na naslovnici
Dejan Mijović

Tisk
Salomon, d. o. o.

Naklada
126.000 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na:
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

FSC www.fsc.org MIX Papir iz odgovornih virov FSC® C120997

ISSN 1318-797x

Doris Kordić

MAG. JOŽICA FRIGELJ
učiteljica na OŠ Ketteja in Murna,
prejemnica državne nagrade za življenjsko delo na področju osnovnega šolstva 2020

»Grem v šolo!«

To je na vprašanje, kam gre, z navdušenjem odgovorilo modrooko bitje, ki si je na vsak način skušalo nadeti šolsko torbo, polno najčudovitejših reči: pisanih zvezkov, bogate peresnice, zanimivih knjig. Pričakala jo je velika in hudo resna stavba, ki je dišala po skrivnostni učenosti. Malce jo je stisnilo, ko je zakorakala vanjo, a sta jo sprejela nasmeh in spodbuden objem »njene najboljše učiteljice na svetu«, ki jo je popeljala v svetlo in lično urejeno učilnico. Opazila je celo igrače. Ha, lepo vas prosim, a kar igrali se bomo v šoli? Bila je tudi pohvaljena, ko je na razredno družinsko drevo napisala svoje ime. Kasneje se je posladkala še s tortico in že kriče zdirjala ven, na igrala. Najboljši dan v lajfu.

Tak približno je začetek formalnega izobraževanja. Verjetno smo v času pouka na daljavo vsi vsaj zaslutili pomen in vrednost izobraževalnih ustanov. Ne le na področju spoznavnega, temveč predvsem čustvenega, socialnega in psihološkega razvoja mladeži. Prestop v obdobje formalnega izobraževanja je velikanska sprememba v življenju otroka in celotne družine. Tako lahko vsako leto opazujem žareče oči in nasmejane obraze, ki prvič ali vnovič vstopajo v hram učenosti.

Odkar vem, se novo šolsko leto začne 1. septembra, a zdi se, da je vedno znova to dejstvo za marsikoga popolno presenečenje. Stvari, ki bi morale biti davno urejene, ostajajo odprte. Učitelji imamo delovne načrte pripravljene za vse šolsko leto vnaprej, potem pa nam jih ad hoc uredbe postavijo na glavo. Kaotičen in nedorečen vstop v novo šolsko leto je znamenje nepoznavanja tako pedagoškega procesa kot potreb otrok. Ali pa morda nekomu, čisto preprosto, ni mar? Otroci potrebujejo urejen sistem, rutino, predvidljivost. Nedopustno je, da bi v novo šolsko leto vstopali preplašeni in negotovi.

Urejeno in spodbudno učno okolje je motivacijsko tako za učence kot za učitelje. Kakovost šolskega prostora je pogosto nevidna, a že sama zasnova učilnice lahko omogoča čisto drugačne načine učenja. Investicije v šolske prostore, morda celo v prezračevalne sisteme, tako ne vidimo kot strošek, temveč kot naložbo v prihodnost, kajti otroci so naša prihodnost. To ne sme biti le floskula, ki jo privlečemo na dan v vsaki situaciji. Treba je uzavestiti, da kolikor v otroke vložimo, toliko lahko kasneje od njih pričakujemo in tudi dobimo.

Najbolj pomembno pa je, da je naš pristop do izobraževanja pozitiven. Da otroke na poti do znanja spodbujamo in jim hkrati pokažemo, kako je znanje nekaj dobrega. Da negujemo njihovo naravno radovednost. Potem učenje ni muka, nepotreben napor, nebodigatreba. Pridobivanje znanja oziroma učenje je kot čudovito potovanje, kjer vsak dan vidijo, doživijo in spoznajo nekaj novega, zanimivega.

Že Karl Menninger je zapisal: »Pomembneje je, kakšen je učitelj, kot tisto, kar poučuje.« Se dovolj zavedamo, da smo prav vsi učitelji naših otrok?

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, in v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Mestna občina Ljubljana vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, s spletno aplikacijo Nepremičnine MOL (**ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol**), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

STANEŽIČE
Izklicna cena: 130.944 €
Zemljišči s parc. št. 1225/3 in parc. št. 1265/2 v skupni izmeri 744 m²

KAŠELJ
Izklicna cena: 398.800 €
Zemljišče s parc. št. 106/15 v izmeri 1994 m²

KAŠELJ
Izklicna cena: 139.000 €
Zemljišče s parc. št. 695 v izmeri 556 m²

KRVODAJALSTVO

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri, saj se potrebe po zalogah krvi povečujejo. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se **naročite na odvzem** ter tako pomagajte vzdrževati poletne zaloge krvi. Krvodajalske akcije bodo potekale vse petke v septembru ter 1., 5., 8. in 22. oktobra. Več informacij na **ztm.si**.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani **rks.si/sl/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo**, da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 01/620 72 90 ali nam pišete na **kaplja@rdecikrizljubljana.si**. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

PONI
PODJETNO NAD IZZIVE
Osrednjeslovenska

Že četrta priložnost za bodoče podjetnike s poslovnimi idejami

Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) je objavila že četrti razpis za vključitev v projekt Podjetno nad izzive v Ljubljanski urbani regiji (PONI LUR). Namenjen je vsem, ki imajo inovativne in napredne ideje ter si želijo stopiti na samostojno podjetniško pot, manjka pa jim nekaterih ključnih znanj. Program je oblikovan tako, da udeleženci v štirih mesecih osvojijo znanja in veščine, ki so nujni za uspešen in učinkovit razvoj ideje ter zagon podjetja.

V okviru projekta jih čaka zaposlitev na agenciji ter popolno podporno podjetniško okolje. S pomočjo mentorjev in uspešnih podjetnikov ter strokovnjakov z različnih področij bodo pridobivali številna znanja, vse od razvoja poslovne ideje do izdelave poslovnega modela in načrta, marketinških in promocijskih aktivnosti, poslovne komunikacije, upravljanja IKT, pridobivanja virov financiranja in osnovnih pravnih ter finančnih znanj.

V projekt se lahko vključijo osebe s poslovno idejo ne glede na starost, stopnjo izobrazbe ali status brezposelne osebe. Pogoj je, da imajo kandidati prijavljeno stalno ali začasno bivališče v eni od 26 občin Ljubljanske urbane regije ter da lahko pred začetkom podpišejo pogodbo o zaposlitvi za določen čas štirih mesecev.

Razpis je objavljen na spletni strani **rralur.si**. Prijave so možne do 17. 9. 2021, udeleženci pa bodo v projekt vključeni predvidoma s 1. 11. 2021.

Dodatne informacije v zvezi z javnim razpisom in razpisno dokumentacijo je možno dobiti vsak delovni dan do vključno 16. 9. 2021 med 8. in 13. uro na telefonski številki 01/306 19 35 oziroma po e-pošti **poni@rralur.si**.

Nik Rovan

Boljši dostop do kakovostne pitne vode in objektov v ČS Sostro

Z izgradnjo oziroma obnovo vodovodov in prenovo cest v Četrtni skupnosti Sostro smo nedavno tamkajšnjim prebivalkam in prebivalcem omogočili še boljši dostop do objektov in kakovostne pitne vode. Za v nadaljevanju predstavljene zaključene projekte smo na MOL namenili skupno več kot 1,6 milijona evrov.

①
Cesta Javor– Ravno Brdo
Uredili smo cesto v dolžini dveh kilometrov, kar vključuje izgradnjo spodnjega ustroja ceste, prepustov, elementov odvajanja meteornih vod, zgornjega ustroja ceste – asfaltiranje vozišča in ureditev brežin.

②
Izgradnja povezovalnega vodovoda Volavlje–Janče
Z izgradnjo povezovalnega vodovoda Volavlje–Janče, ki smo jo izvajali od septembra 2020, smo zagotovili zanesljivo oskrbo naselij Janče, Gabrje in Tuji Grm s kakovostno pitno vodo. Gre za razširitev vodovodnega sistema Trebeljevo, ki se oskrbuje s kakovostno pitno vodo iz vrtine Trebeljevo. Zgradili smo povezovalni vodovod vodohran (VH) Volavlje–VH Janče v dolžini več kot 2,5 kilometra, obnovili vodohran Volavlje in vodohran Janče, obnovili del vodovoda VH Janče–VH Gabrje v skupni trasi z vodovodom Volavlje–Janče in ob tem tudi del ceste Volavlje–Tuji Grm. Hkrati s projektom Volavlje–Janče smo obnovili del vodovoda VH Janče–VH Gabrje v dolžini približno 430 metrov. Ta je nadomestil dotrajan odsek starega vodovoda, zagotovil kakovostno oskrbo podružnične šole Janče in okoliških objektov s pitno in požarno vodo ter povečal zmogljivost vodovoda do Gabrja. Prav tako smo obnovili odsek ceste Gabrje–Janče pri podružnični šoli.

③
Obnova vodovoda na Javorju
V letih 2020 in 2021 so bile na vodovodnem sistemu Javor izvedene obnove vodovodnih vrtin Javor, vodohrana Javor–vas in vodovoda Javor–vrh. Na vseh objektih je bila vzpostavljena telemetrija (daljinski nadzor gladine in temperature vode, delovanja črpalk in drugih strojnih elementov ter samodejno obveščanje v primeru napak). S tem smo zagotovili kakovostno oskrbo s pitno vodo na območju Javorja, Javorskega vrha in Žagarskega vrha.

④
Cesta in obnova vodovoda na Dolgem Brdu
V letu 2020 smo asfaltirali cesto skozi vas Dolgo Brdo. Hkrati smo obnovili vodovod, hišne priključke in namestili hidrante.

Nik Rovan

Na pomoč z novimi vozili

NINA KOŽAR

V mestu zmajev, ki bruhajo ogenj, morajo biti gasilci še posebej dobro opremljeni. Zato je MOL Gasilski brigadi Ljubljana predala novo vrhunsko opremljeno floto vozil, v kateri so dve vozili za gašenje in reševanje, terensko vozilo, kombinirano vozilo in vozilo za prevoz moštva. Z njimi bodo še hitreje in učinkoviteje posredovali ob različnih nesrečah ali jih preprečevali. Svoja stara, a še vedno uporabna vozila pa so razdelili prostovoljnim gasilskim enotam po mestu. Ljubljana je tako še varnejša, če pa se zmaji slučajno zbudijo, pokličite viteze v rdečem na številko 112 in poskrbite, da bodo imeli prosto pot do kraja nezgode.

Dunking Devils

Hop čez Ljubljanico

NINA KOŽAR

Ali je kaj trden most? Sploh ne – in to je najbolj zabavno! Konec avgusta se je številnim mostovom čez Ljubljanico namreč za en dan pridružil čisto poseben trampolinski most Akrobat, po katerem je reko preskočilo več kot 5000 pogumnih. Le nekaj metrov stran mu je na Novem trgu delal družbo največji trampolin na svetu, na katerem so svoje vratolomne predstave uprizorile akrobatske skupine Gimnastične zveze Slovenije, znameniti skakalni asi Dunking Devils in drugi borci proti gravitaciji z vsega sveta. Gledalcem ob Ljubljanici je ob pogledu na trike kar nekajkrat vzelo sapo, vsem pa je srce zastalo ob najvišjem skoku dneva, ki je dosegel vrtoglavih deset metrov in pol.

Marko Alpner

Sobote z grajskimi piskači

NINA KOŽAR

Vsako soboto ob 11. uri poletni klepet na tržnici in v kavarnah ob nabrežju Ljubljanice za trenutek potihne, ko se iz Mestne hiše oglasijo mestni piskači. Pol ure kasneje zaigrajo še z grajskega stolpa, da bi zbudili najvztrajnejše zaspance, vse preostale pa spomnili, da se bliža čas kosila. S trobili, ki so izdelana posebej zanje, in v pisani srednjeveški opravi bodo do konca septembra obujali starodavno tradicijo, ko so piskači meščane opozarjali na ognjene zublje, poplave, pomembne obiske in sejme. Za nekaj novčičev so zalim Ljubljančankam igrali tudi podoknice, danes pa morda prinesejo srečo mladoporočencem, ki ravno takrat na gradu dahnejo usodni da.

Črt Piksi

Počitnice na vrtišču

NINA KOŽAR

Med vrtički na Rakovi jelši se pod hišico na drevesu, ki so jo zgradili sami, igrajo otroci. Sami so naredili tudi klopi v jedilnici in omaro za lonce v kuhinji. Za kosilo bodo polnjene paprike, ki jih kuhajo sami iz zelenjave, ki so jo vzgojili na vrtu. Po kosilu v roke primejo motorno žago, vrtalnik in kladivo ter se pod vodstvom vzgojiteljev lotijo novega projekta, za katerega so že izrisali načrt. Prav tako sami. Počitnice na vrtišču, ki jih je tudi letos med šolskimi počitnicami organizirala Mala ulica, otroke spodbujajo k samostojnosti, sodelovanju in bivanju v naravi. Ob zemlji, lesu in vodi hitro pozabijo na elektronske naprave, nekaj več dela imajo le družinski pralni stroji.

Nik Rovan

Boljši prostori za male učenjake

Veliko ljubljanskih šolarjev je z novim šolskim letom zakorakalo tudi v nove ali prenovljene šolske prostore, ki bodo radovednim glavam zagotavljali še boljše pogoje za učenje in druženje s sovrstniki. V viziji razvoja mesta ima znanje poseben pomen, saj je pogoj za napredno in uspešno družbo, ki bo kos izzivom prihodnosti.

NINA KOŽAR

① Prvi šolski dan pred prenovljeno stavbo OŠ Riharda Jakopiča.

② Na OŠ Vrhovci imajo tri nove učilnice, nove sanitarije in garderobe ter preurejen vhod v šolo.

③ Več prostora, več svetlobe, več sodobne opreme in več veselja pri učenju na OŠ Nove Fužine.

④ Zakladnica znanja in pustolovščin v prenovljeni knjižnici OŠ Koseze.

⑤ Zdravega duha ni brez zdravega telesa, zato ima OŠ Franca Rozmana Staneta novo športno in otroško igrišče.

ŠOLA NAJ BO SPODBUDNO OKOLJE, KJER UČENCI POLEG ZNANJA PRIDOBIVAJO TUDI SOCIALNE VEŠČINE TER SAMOZAVEST IN SAMOSTOJNOST.

Osnovne šole v Ljubljani so se na novo šolsko leto dobro pripravile, da bi pouk v vseh razmerah in za vse učence potekal kar se da varno in nemoteno. Vsi si želimo, da bi šola ostala spodbudno okolje, kjer učenci poleg znanja pridobivajo tudi socialne veščine ter samozavest in samostojnost, ki bosta izjemno pomembni sopotnici skozi vse njihovo življenje.

Da bi jim zagotovili kar se da spodbudne razmere za učenje in dovolj prostora za številčnejše generacije novih učencev, so se na MOL premišljeno lotili postopne prenove ljubljanskih šol. Začeli so s statičnimi in protipožarnimi sanacijami objektov, ki stojijo na potresno najbolj ogroženih delih Ljubljane, hkrati pa izboljšujejo tudi njihovo energetsko učinkovitost ter sledijo sodobnim smernicam kakovostnega bivanja za otroke in zaposlene. Odstranili so tudi stare azbestne kritine in jih nadomestili z novimi materiali.

Najobsežnejšo prenovo je doživela OŠ Riharda Jakopiča v Šiški, kjer so obnovili stari objekt arhitekta Emila Navinška, ga statično sanirali in preuredili razporeditev prostorov. Sezidali so novi telovadnici, uredili novo kuhinjo z jedilnico ter knjižnico s čitalnico, prenovili in opremili učilnice, z dvigalom pa so gibalno oviranim učencem omogočili lažje premikanje po šoli. Ravnateljica Dobrila Lazovič posebej omenja tudi sodoben prezračevalni sistem, ki zagotavlja večjo varnost pred okužbami s koronavirusom.

Novo knjižnico, malo telovadnico in senzorno sobo bodo poleg infrastrukturne prenove dobili tudi na OŠ Zalog, na OŠ Miška Kranjca v Dravljah pa pripravljajo nov prizidek in reorganizacijo obstoječega objekta, s čimer bodo pridobili 15 novih učilnic, dva kabineta, stopnišče, večnamensko avlo ter prenovljene prostore jedilnice, čitalnice, učilnice za gospodinjstvo, tehnične delavnice in uprave z zbornico.

Varnejša in sodobnejša bo tudi OŠ Danile Kumar za Bežigradom. »Naša glavna pridobitev bo velika likovna učilnica, ki je zasnovana kot odprt prostor, v katerem se bodo lahko prepletale različne dejavnosti s področja likovne umetnosti. Hkrati pa v isti stavbi končujemo tudi prenovo tehnične učilnice, saj stara ni bila več varna,« poudarja ravnateljica Mojca Mihelič in dodaja, da ima MOL izjemen posluh za urejanje šolskih in vrtčevskih prostorov.

Na MOL vlaganja v znanje ne razumejo kot strošek, ampak kot naložbo, ki bogati življenje v mestu. Od leta 2006 so za področje vzgoje in izobraževanja namenili več kot milijardo evrov. Leta 2020 je bilo v proračunu MOL predšolski vzgoji in izobraževanju namenjenih skoraj 103 milijone evrov oziroma tretjina celotnega proračuna občine.

»Ko smo še čisto majhni, se učimo skozi igro in sploh ne vemo, da se učimo. Do vstopa v šolo spoznamo ogromno: materni jezik in njegovo strukturo, preproste matematične, logične in včasih tudi statistične znake, saj že vemo, na koliko kosov se razreže torta, poznamo naravo in osnovne človeške veščine. Sodelovanje, poslušanje, pomoč, iskanje prijateljstva in druge. Učimo se tudi soočanja z manj prijetnimi platmi družbe. Od takrat naprej igrivost in iskreno otroško dojemanje upadata, zato pa potrebujemo vseživljenjsko učenje, da napredujemo v znanju in različnih veščinah ter pri tem ohranimo vsaj malo otroka v sebi,« nam za konec pove Marija Fabčič, vodja oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje na MOL. Vsi skupaj pa šolarjem želimo lepo šolsko leto, polno radovednosti, znanja in lepih trenutkov v družbi sovrstnikov.

Šolsko leto 2021/22 v Ljubljani

26.631 učencev obiskuje osnovno šolo.	**2832** otrok obiskuje prvi razred.	**47** javnih osnovnih šol	**4** zasebne osnovne šole	**1171** oddelkov

Novo zavetišče za zapuščene živali

MOJCA GRIZOLD

Zavetišče za živali Ljubljana je povsem prenovljeno. Na obisku smo se prepričali, da je to zdaj sodoben center, v katerem zapuščene živali dobijo celostno oskrbo po najnovejših strokovnih standardih, z lepimi, udobnimi bivalnimi prostori, v katerih lažje počakajo na svoj novi dom. Z novimi prostori – celotna vrednost projekta je znašala približno osem milijonov evrov, sredstva pa je zagotovila MOL – so živali pridobile boljše pogoje za bivanje, zaposleni boljše delovno okolje, obiskovalci pa bolj domač občutek, v katerem se lažje spoznajo z bodočimi ljubljenčki. Zagotovo boste navdušeni že samo nad razsežnostjo in urejenostjo okolice, ki obdaja zavetišče. Pred prenovo je njegova površina merila 1100, zdaj pa obsega 3500 kvadratnih metrov.

Z Majo Horvat, ki je tu zaposlena že 15 let, smo se najprej ustavili pri novih bivalnih prostorih za mačke. V zunanjem delu si mačke brusijo kremplje na številnih praskalnikih in se kratkočasijo z različnimi igračami, notranji del pa je zanje varno zatočišče, tudi zato ker so prostori talno ogrevani. »Nekdanjih 46 boksov smo nadomestili s 64 dvojnimi bivalnimi prostori, saj je zapuščenih živali vsako leto zelo veliko. Nove zmogljivosti nam zdaj omogočajo namestitev tudi do 300 mačk,« pravi Horvatova in dodaja, da lahko sprejmejo toliko mačk, kolikor jim dopuščajo prostorske zmogljivosti, kadri in finance. Trenutno pri njih prebiva okoli 180 mačk, prevladujejo mladiči, ki v njihovi oskrbi ostanejo dva do tri mesece, saj jih prej ni mogoče sterilizirati oziroma kastrirati.

Poleg sprejemne pisarne in delovnih prostorov ima zavetišče zdaj tudi sobo za socializacijo, ki je opremljena z igračami za kosmatince. V njej mačji varovanci spoznavajo svoje potencialne človeške družabnike in z njimi navežejo prve stike.

Po čustvenem obisku pri mačkah smo si v sosednji stavbi ogledali prostore za pse, ki so prav tako sestavljeni iz zunanjega in notranjega dela. Pozdravilo nas je njegovih trenutnih 11 prebivalcev, kar je na srečo malo glede na to, da Zavetišče Ljubljana zdaj pokriva kar 10 občin. Tako nizke številke smo dosegli tudi z eno najboljših praks v Evropi, saj Slovenija praktično nima prostoživečih psov, ki v nekaterih bližnjih državah prebivalce mest ogrožajo z nepredvidljivim vedenjem in prenašanjem nalezljivih bolezni. Zaradi programa čipiranja se več kot polovica psov, ki jih sprejme ljubljansko zavetišče, srečno vrne v svoj dom, kar je najlepši scenarij za živali ter za lastnike in zavetišče.

47 bivalnih prostorov zdaj lahko sprejme do 150 psov. Poleg notranjih prostorov so zunaj zgradili še 11 ograjenih dvorišč oziroma izpustov za pse, kjer se lahko v intimnem okolju v miru spoznavajo z ljudmi, ki si želijo njihove družbe. Snovalci zavetišča so pri načrtovanju pomislili tudi na pse, ki so alergični na travo, in so nekatere izpuste opremili s peskom ali betonom.

Na novem oddelku za sprejem živali, ki je sestavljen iz veterinarske ambulante, laboratorija, prostora za oskrbo živali, ki potrebujejo okrevanje, in čakalnice, izgubljene živali počakajo na svoje lastnike. Tu so tudi soba za eksotične živali in karantenski prostori za živali z nevarnimi nalezljivimi bolezenskimi stanji.

V zadnjem delu zavetišča pa potekajo izobraževanja in usposabljanja mladih strokovnih kadrov in zainteresirane javnosti o tematikah, kot so dobrobit živali, vzgoja pravega odnosa do živali, trening na podlagi pozitivne spodbude in še posebej pomembna socializacija živali. Socializirane živali namreč za okolico niso moteče, saj ne lajajo, ne begajo naokrog in niso žrtve prometa.

Zavetišče ima odprta vrata tudi za vrtce, šole in druge obiske, saj se jim zdi pomembno, da je izkušnja sobivanja z živalmi dostopna vsem. Opažajo veliko zanimanja za poklicno usposabljanje, saj pri nas še ni študija za oskrbnika živali in podobne poklice, kot je na voljo v tujini, kjer imajo tudi veliko gojiteljev eksotičnih živali. Zavetišče ima organiziran še program za prostovoljce, ki jim pomagajo sprehajati pse. Vodi ga strokovno usposobljena oseba, ki sprehajalce uči tehnik socializacije. Tako ohranjajo neposreden stik živali z ljudmi in jim s tem dajejo boljše možnosti za posvojitev.

V zavetišču so ponosni na nove, udobne in sodobne prostore, še veliko bolj pa na dejstvo, da je novo zavetišče zaživelo kot središče, ki povezuje in zbližuje vse, ki so pripravljeni prispevati k lepši prihodnosti hišnih živali. Do sem je vodilo dva milijona prevoženih kilometrov, 35.000 živalskih zgodb, šest let načrtovanja in tri leta gradnje.

VESELE ŠTEVILKE

Več kot **35.000** živali so oskrbeli do zdaj.

Več kot **6000** izgubljenih živali so vrnili skrbnikom.

Več kot **12.000** živali so oddali v nov dom.

Več kot **12.000** prostoživečih mačk so oskrbeli in vrnili v okolje.

Črt Piksi

Zavetišče Ljubljana sodi pod okrilje Živalskega vrta Ljubljana, zato je njegova direktorica Barbara Mihelič tudi direktorica zavetišča. Z veseljem nam je odgovorila na nekaj radovednih vprašanj o pomenu takšne ustanove.

Zakaj neko mesto sploh potrebuje zavetišče za živali?
Če oskrbniki ne morejo več skrbeti za svoje za živali, je prav, da imamo institucijo, kot je Zavetišče Ljubljana, ki lahko prevzame to skrb. Živali so naše pomembne someščanke, zato jim tu ponujamo primerno varnost in gostoljubje. Samo psov je na območju mesta trenutno registriranih kar 24.000.

Kakšno je zavetišče v Ljubljani v primerjavi z drugimi po Evropi?
To področje je po svetu urejeno na različne načine. Pri nas imamo zavetišča, ki živali oskrbijo od začetka do konca. V tujini to vlogo prevzemajo društva s svojimi ali državnimi zavetišči. Zato raziskujemo različne prakse, jih poskušamo razumeti in nato smiselno prenesti v ta prostor.

V zavetišču skrbite tudi za usposabljanje mladih kadrov ter spodbujanje odgovornega skrbništva in dobrobiti hišnih živali.
V Sloveniji nimamo študija, ki bi usposabljal za oskrbnika živali. Imamo le en večji živalski vrt ter premalo veterinarjev in oskrbovalcev za ta tip živali. Prav je, da imamo institucijo, ki sledi sodobnim praksam in jih poučuje tako v teoriji kot v praksi. Drugo področje izobraževanja je vzgoja pravilnega odnosa do živali pri otrocih. Pri živalih se lahko prvič učijo občutljivosti do živega bitja, drugačnosti, učijo se skrbi in empatije, in vse to tudi lažje razumejo.

O čem moramo ljudje premisliti, preden se odločimo za posvojitev živali?
Predvsem ne smemo gledati le na potrebe človeka. Pomembno je tudi dobro počutje živali. Vprašati se moramo, ali jim lahko ponudimo ustrezno okolje in skrb. Lahko imamo dobre finance, ampak premalo časa, lahko imamo veliko stanovanje, ki pa ni ustrezno opremljeno.

Dejan Mijović

LJUBLJANČANKA

Skoraj 200 let so tovarniški delavci, vojaki, umetniki in ljudje s socialnega obrobja skozi vrata Cukrarne vstopali v temačen, vlažen, vse prej kot zdrav prostor za življenje in delo. A ta veličastna hiša se – svetla, prijazna in spoštljivo očiščena žalostne preteklosti – kot Galerija Cukrarna zdaj na široko odpira za vse.

ANJA LESKOVAR

ZARADI OHRANJANJA NJENE ZUNANJE PODOBE JE BILA OBNOVA ENA ZAHTEVNEJŠIH V SLOVENSKI ZGODOVINI.

Svoja impresivna portalna vrata odpira Ljubljančanom in vsem drugim, željnim druženja, novih doživetij in znanj ter izborne umetnosti. Impozantna stavba se je v nekaj letih zahtevne obnove iz »mrtvašnice živih in zavetišča umirajočih«, kot jo je upravičeno opisal Ivan Cankar, zdaj prelevila v svetovljanski prostor, v Galerijo Cukrarna. S tem se je otresla slovesa kraja, kjer je umetnost z velikimi kulturniki simbolno umirala, in postala kraj, kjer bo umetnost, z njo pa tudi življenje v tem delu mesta, spet zaživela.

Galerija Cukrarna bo delovala na Ljubljani še nepoznan način – kot umetniška dvorana, kakršno imajo številna mesta po svetu. Umetniške dvorane se s svojimi programi, projekti in razstavami ne zapirajo za svoje zidove. Povsem nasprotno. Dogajanja v Galeriji Cukrarna ne bodo ustvarjali le kuratorji in umetniki, ampak ga bomo, kot pravijo v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane (MGML), kjer bodo Cukrarno tudi upravljali, soustvarjali vsi, ki bomo vanjo vstopali. »To je vključujoča ustanova, ki poleg umetniških razstav ponuja izobraževalne in druge dogodke,« pojasnjuje Blaž Peršin, direktor MGML. »In čeprav prikazuje sodobno umetnost v nastajanju, se povezuje tudi s preteklostjo, ki ima učinke v sedanjosti.«

Kot lahko v pariškem Centre Pompidou obiščete izobraževalne delavnice, kot lahko v newyorški Momi, sedeč ob kavi, berete knjigo iz njihove knjižnice in poslušate predavanje ali koncert, tako oziroma podobno bo tudi v novi Cukrarni. Ta ni zaprašen prostor za izbrance. Je večnamensko kulturno središče, ki z najrazličnejšimi navdihi neguje in spodbuja ustvarjalnost, poraja zamisli in ponuja povsem novo izkušnjo umetnosti. Izkušnjo, ki bo z lepoto in bogastvom človeške izraznosti prepričala tudi tiste, ki umetnosti (še) ne častijo.

A pot do ponovnega odprtja vrat stavbe, ki je mnoga leta z nenamembnostjo in propadanjem temu delu mesta dodajala sivino, je bila dolga. Leta 1990, ko ji je bil podeljen status umetnostnega kulturnega spomenika, je bil storjen prvi korak k njeni ohranitvi. Takrat se je obudilo upanje, da se nekoč najpomembnejši industrijski objekt v državi ne bo sesul sam vase.

Na srečo se prvotni načrti, da bi vanjo naselili nakupovalni center, niso uresničili. Postajalo je jasno, da bi morala takšna stavba dobiti namembnost, ki ne bo nespoštljivo poteptala zgodovine, vtisnjene v debele opečnato-kamnite zidove. Po dolgih letih načrtov, idej in zbiranja finančnih sredstev je tako MOL leta 2018 s podporo vlade in Evropskega sklada za regionalni razvoj začela prvo pravo obnovo po letu 1828, ko so v Cukrarni proizvedli prvi kilogram sladkorja.

Vendar pa ima projekt bistveno širše učinke, kot je povrnjena lepota. Obnovljena Cukrarna ni le simbolični spomenik industrijski zgodovini, umetniški ustvarjalnosti in kulturi. Pomeni tudi velik mejnik v preobrazbi Ljubljane. »MOL vrsto let izvaja gradnje in obnove mestnih stavb, s katerimi načrtno krepimo identiteto četrtnih skupnosti,« pravi Meta Gabron, vodja Službe za razvojne projekte in investicije MOL. »S tem vzpostavljamo za lokalno skupnost pomembne javne prostore, ki omogočajo številne dogodke na lokalni ravni in širjenje dogajanja iz centra v četrtne skupnosti. Meščani so pred leti izvrstno sprejeli projekte, kot so večnamenski center četrtne skupnosti v Zalogu ter večnamenski dvorani ob osnovni šoli Maksa Pečarja v Črnučah in na Brodu. Prepričana sem, da bodo Cukrarno kot nov javni prostor tako dobro sprejeli tudi na Poljanah. Navsezadnje je vse, kar delamo, v prvi vrsti namenjeno njim.«

Predel, ki ni imel nikoli prave povezave s centrom ali z zaledjem ter je dolgo veljal za neke vrste nebodigatreba glavnega mesta, bo tako tudi skupaj z obnovo Roga in načrtovano gradnjo neprofitnih stanovanj dobil novo barvo. Hkrati pa neposredna povezava Cukrarne z Ljubljanico zaokrožuje tudi širjenje centra ob Ljubljanici dolvodno in ponovno vzpostavljanje stika ljudi z reko. »S tem ko mestno sprehajalno pot ob reki podaljšujemo do Poljan, vzpostavljamo novo, živo in živahno območje ob vodi,« razlaga Gabronova. Pred nekaj desetletji je bila Ljubljanica odsekana od ljudi, danes pa se je obrežni prostor zlil v mestno dogajanje. Tudi Cukrarna bo po dolgih letih, ko je bilo gibanje v njeni okolici smrtno nevarno, s prostori za druženje, kolesarsko potjo in pešpotjo povezana s centrom.

CUKRARNA SE JE ZDAJ OTRESLA SLOVESA KRAJA, KJER JE UMETNOST Z VELIKIMI KULTURNIKI SIMBOLNO UMIRALA, IN POSTALA KRAJ, KJER BO UMETNOST, Z NJO PA TUDI ŽIVLJENJE V TEM DELU MESTA, SPET ZAŽIVELA.

Medtem ko smo Ljubljančani nekoč od daleč objokovali usodo Cukrarne, jo lahko danes od blizu in z vseh smeri upravičeno občudujemo. Njena zunanjost je namreč ostala v celoti prepoznavna. »Tako tudi simbolno kažemo, da je preteklost pomembna. Želeli smo se pokloniti literarnim modernistom, ki so med temi stenami zasnovali podobo pomembne sodobne kulture,« pravi Blaž Peršin iz MGML.

A hkrati je notranjost stavbe povsem drugačna. »S spremenjeno notranjostjo simbolno stopamo v novo obdobje. Kot so modernisti nekoč želeli spremeniti svet, želimo tudi mi spremeniti dojemanje umetnosti in kulture, a s sodobnim pristopom,« povzema Peršin. V nasprotju z modernisti, ki so bili kljub svoji pronicljivosti in svetovljanskosti odrinjeni na simbolni rob, v vlažno zakotje Cukrarne, bo galerija ponujala priložnost vsem, ki imajo kaj povedati in pokazati. Pa ne le slovenski, ampak tudi tuji javnosti, ki že z velikim zanimanjem pogleduje proti novemu inovativnemu prostoru v Ljubljani.

Za to, da bo lahko Cukrarna kmalu odprla svoja vrata, pa so bili potrebni orjaški napori. Zaradi ohranjanja njene zunanje podobe je bila obnova ena zahtevnejših v slovenski zgodovini. Da so lahko začeli nevarno rušenje ostrešja in notranjosti, je bilo treba okrepiti in s temelji podpreti kar 2250 kubičnih metrov obodnih zidov. Ko je bil oklep Cukrarne dovolj trden, so znotraj njenih zidov zgradili hišo v hiši. Vanjo so nato »obesili« nadstropja, v enem delu pa so pritličje pustili odprto do strehe. Grandioznost stavbe, v katero bo vstop prost, saj bodo plačljivi le razstave in nekateri dogodki, bomo tako lahko od znotraj občudovali v vsej veličini.

Morda ni naključje, da se obnovljena Cukrarna odpira prav letos, ko so Plečnikova dela, med drugim tudi zapornice na Ljubljanici v neposredni bližini Cukrarne, uvrstili na Unescov seznam svetovne dediščine. Da, Cukrarna se je iz simbola brezupa preobrazila v simbol upanja in novih priložnosti – za mesto in za Ljubljančane.

GALERIJA CUKRARNA BO DELOVALA NA LJUBLJANI ŠE NEPOZNAN NAČIN – KOT UMETNIŠKA DVORANA, KAKRŠNO IMAJO ŠTEVILNA MESTA PO SVETU.

MOL meščanke in meščane oktobra vljudno vabi na dneve odprtih vrat Galerije Cukrarna in brezplačni ogled prve razstave. Več informacij najdete na spletni strani **cukrarna.art**, prijave pa se zbirajo na e-naslovu **info@cukrarna.art**.

NOVA CUKRARNA V ŠTEVILKAH

508 pilotov in **485 t cementa** je bilo potrebnega za temelje nove stavbe.

6,8 m globoko so izkopali klet.

2200 m³ belega in **3300 m³** sivega betona so porabili za stene v notranjosti.

23 milijov evrov je ocenjeni strošek obnove.

28 m je visok osrednji odprti prostor.

2500 m² je velika Galerija Cukrarna, največja ljubljanska galerija.

1000 gostov bo lahko sprejelo posebno prizorišče.

Mitja Bokun

Plečnikovih sedem

Plečnik je Ljubljani poleg materialne zapustil tudi duhovno dediščino, ki se kaže in razodeva v tem, kakšno izjemno vizijo je imel. To je prepoznal tudi Odbor za svetovno dediščino Unesca, ki je na seznam svetovne naravne in kulturne dediščine nedavno dodal sedem njegovih del. »Ključno je, da to zapuščino spoštujemo. Zato MOL v zadnjih letih preureja javne prostore, ki upoštevajo Plečnikovo idejo in jo v tem duhu tudi nadaljujejo,« poudarja prof. Janez Koželj, podžupan Ljubljane. Ali poznate vseh sedem Plečnikovih del z Unescovega seznama? Arhitekt Matevž Granda je povzel, kaj vsako izmed teh stvaritev dela zares edinstveno.

MATEVŽ GRANDA

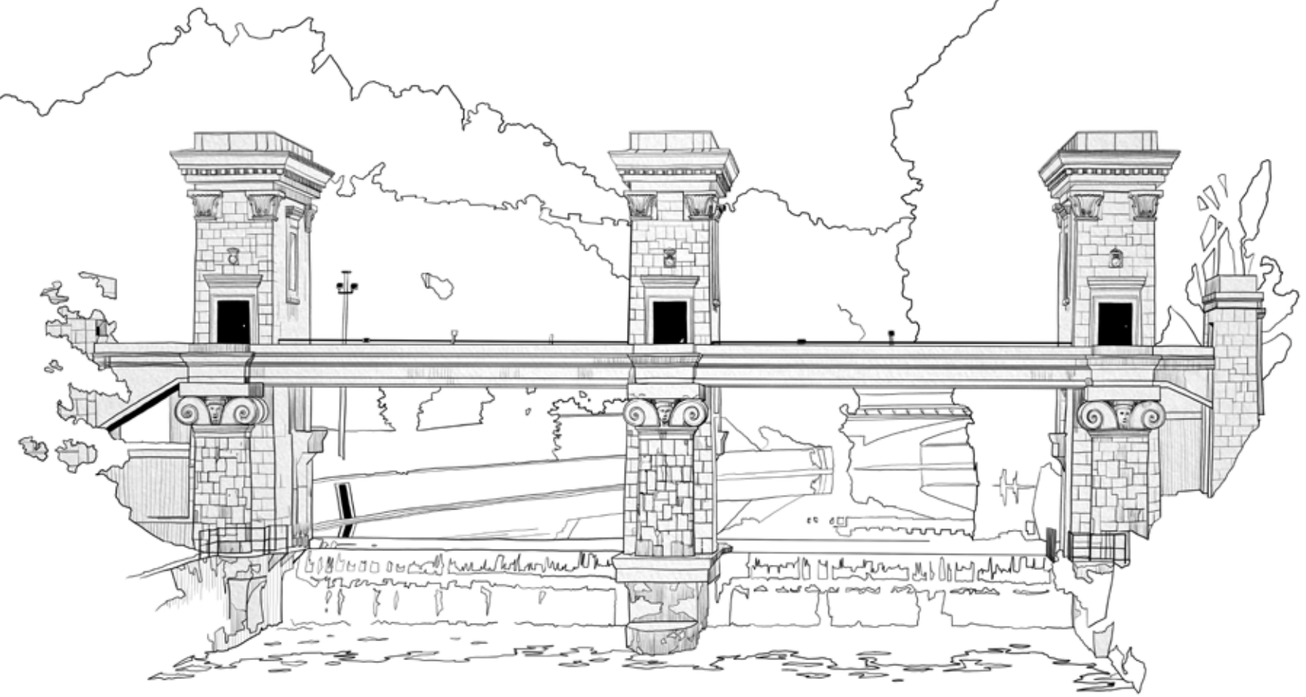

VODNA OS MESTA

Ali so zapornice na Ljubljanici začetek ali konec Plečnikove vodne osi? Če sledimo toku reke, ki priteče v Ljubljano z juga, jo sprejme široko stopnišče Trnovskega pristana. To je uvertura v vrhunec poteze, ki se skozi srednjeveško jedro stopnjuje in doseže vrhunec pri Tromostovju, tržnicah in Mesarskem mostu. A branje poteze z nasprotne strani nam odpre vrata v razumevanje Plečnikovega idejnega sveta, ki temelji na grški antični mitologiji. Antično Emono, predhodnico današnje Ljubljane, naj bi namreč zasnovali grški junaki argonavti, ki so z zlatim runom bežali pred zasledovalci od Črnega morja po Donavi, Savi in Ljubljanici, od koder naj bi znamenito ladjo Argo prenesli v Jadransko morje. Zapornice v tej smeri lahko beremo kot slavnostni pozdrav Jazonu in argonavtom ob vstopu v Plečnikovo Ljubljano. Kariatide v kapitelih zapornic pozdravljajo antične prišleke, ti pa legitimizirajo Plečnikov koncept Ljubljane kot novih Aten.

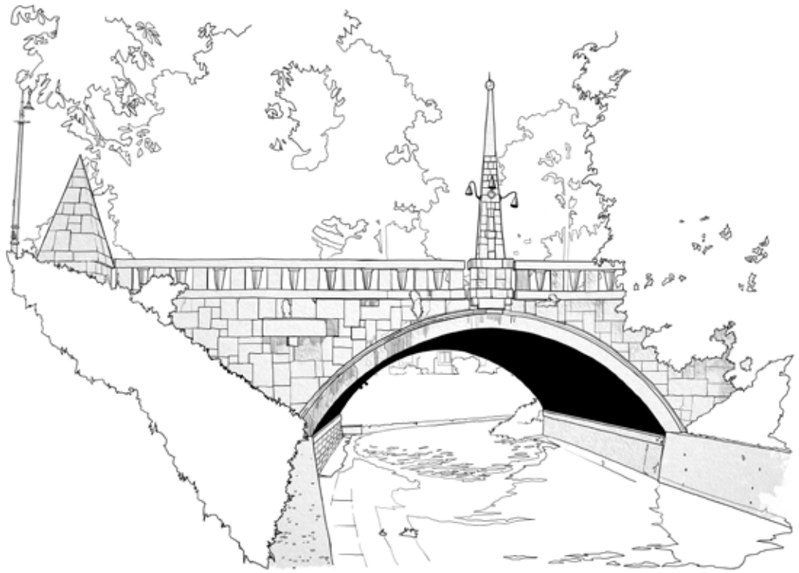

TRNOVSKI MOST

»Te cerkve, ti mostovi, ta eleganca, ta korajža in svežost, ta ponos in ta vera; to je zame dosedaj nekaj nečuvenega. Tu moram postati bolan! Bože mili, ker stojim pred zagonetko: Staro tu – čez vse lepo, kar je novo tam – vse povprečno.« Tako je Plečnik v pismu bratu Andreju pisal o vtisih Benetk, ki so bile prvo mesto na študijski ekskurziji po Italiji. »Tam vse povprečno« se je nanašalo na takratno Avstro-Ogrsko, Dunaj in Ljubljano. Študijska pot v Italijo je bila za Plečnika to, kar danes imenujemo »un-learning«, torej vse, česar se je na dunajski akademiji naučil, je v Italiji presegel in začel graditi lastni temelj avtorskega izraza. Beneške vplive bi sicer prej našli v oblikovanju mostov na Ljubljanici kot pa pri Trnovskem mostu. Tega zaznamujeta korajža in svežost: Trnovski most je bil namreč takrat edini most na svetu, ki je bil zasajen z drevoredom. Od drugih se razlikuje tudi v tem, da je prej trg kot most. Danes bi ga uvrstili v kategorijo arhitekturnih hibridov.

TRNOVSKI MOST JE BIL TAKRAT EDINI MOST NA SVETU, KI JE BIL ZASAJEN Z DREVOREDOM.

UREDITEV ARHEOLOŠKEGA PARKA

Leta 1931 so na mednarodnem strokovnem kongresu o varovanju zgodovinskih spomenikov sprejeli Atensko listino. Ta ja postala temelj sodobnega varovanja kulturne dediščine. Plečnik je posege na ostankih antičnega zidu rimske Emone realiziral osem let kasneje, leta 1939. Ti so bili v nasprotju z določili Atenske listine, saj je v historično substanco posegal povsem avtorsko in ji dodajal nove elemente, ki jih prej tam nikoli ni bilo (piramida, stopnišče, stebrišče). Dejstvo pa je, da brez Plečnikovih posegov ta del rimskega zidu nikoli ne bi bil vpisan na Unescov seznam. Dediščina je živa materija, ki se stalno spreminja. Denimo piramida, ki je osrednji element poteze in jo je Plečnik zasnoval po zgledu rimske piramide grobnice Gaja Cestiusa, je bila sprva ozelenjena. A se vegetacija ni obdržala in jo je dež v nekaj letih spral. Njena podoba že dolgo ni več »originalna«. Piramida pa izraža še eno Plečnikovo vrednoto: ponovno uporabo. Zgradil jo je namreč iz testnih blokov betona, ki bi sicer bili gradbeni odpadek.

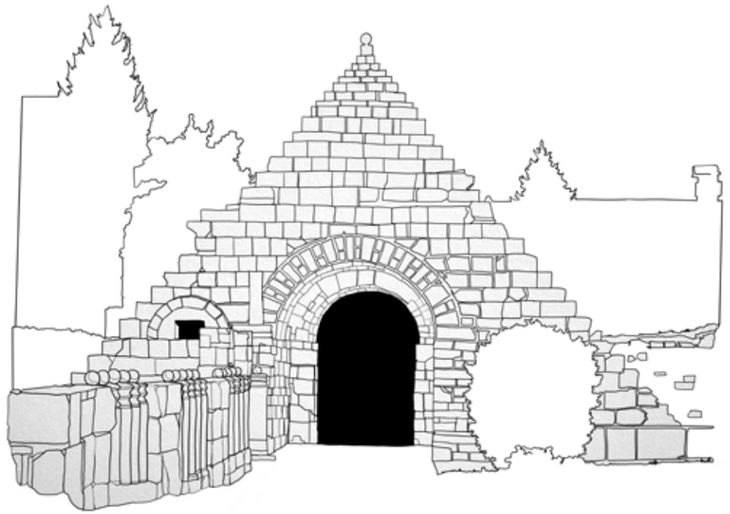

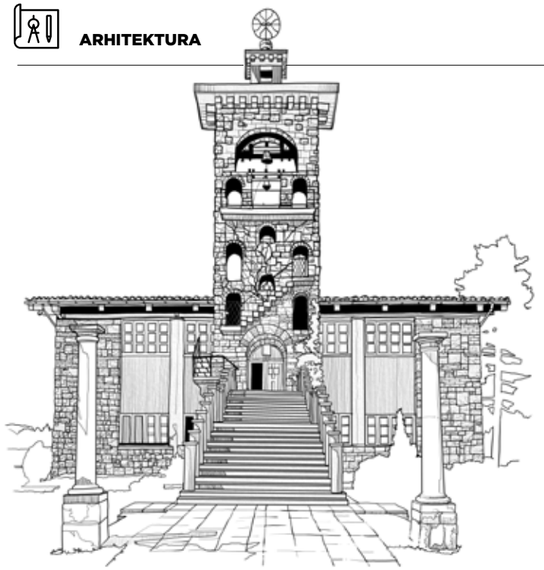

CERKEV V RURALNEM PREDMESTJU
Cerkev sv. Mihaela v Črni vasi na Barju spremlja veliko zgodb in anekdot. Pri gradnji je namreč sodelovala lokalna skupnost. Ko je bilo treba z ladje na Ljubljanici prenesti opeke do gradbišča, so verniki denimo tvorili živo verigo. Kanalizacijske betonske cevi, iz katerih je zgrajena konstrukcija, so menda tudi verniki sami na svojih domovih polirali do sijaja. Ena od anekdot se nanaša na napako pri statičnem preračunu strešne konstrukcije. Leseno ostrešje naj bi se, ko je bilo že postavljeno, menda preveč povešalo. Plečnik ga je podprl z dodatnimi štirimi jeklenimi stebri, ki pa jih je nato oblekel v les in ustvaril vitko stebrišče, ki definira centralni del sakralnega prostora. Iz napake je naredil arhitekturni motiv. Ali je ta anekdota resnična, ne vem. Dejstvo pa je, da je Plečnik znal iz napak ustvariti prednosti. Iz nečesa, kar je bilo manj vredno, je bil sposoben narediti presežek. Tudi to je vrlina, ki je prisotna v marsikaterem delu njegovega opusa.

DA LAHKO RAZUMEMO CELOTNO VELIČINO PLEČNIKOVE LJUBLJANE, MORAMO VIDETI TUDI TISTO, KAR NI BILO NIKOLI ZGRAJENO.

KOPENSKA OS
Tako imenovana kopenska os, ki poteka od parka Zvezda in Kongresnega trga po Vegovi ulici in se nadaljuje po Emonski ter sklene z vertikalnim poudarkom trnovske cerkve, je najbrž najbolj zgoščeno območje Plečnikovih intervencij. Ob njej so nanizana najpomembnejša dela: NUK, Kongresni trg, Križanke in Trnovski most. Če se sprehodite po tej osi, začutite potezo, ki je prej nepovezane objekte povezala v smiseln red. Še bolj zanimivo pa je, če lahko v domišljiji dodate tisto, kar je Plečnik še načrtoval za to območje, pa ni bilo nikoli izvedeno. Tako bi se os začela na monumentalnem Južnem trgu, predvidenem znotraj stavbnega bloka severno od parka Zvezda. Med njima bi stale Aleksandrove propileje. Namesto filharmonije in celotnega niza stavb ob Kongresnem trgu bi stal mogočni Odeon. Da lahko razumemo celotno veličino Plečnikove Ljubljane, moramo videti tudi tisto, kar ni bilo nikoli zgrajeno.

KOMPLEKS MESTA MRTVIH
Vsi poznamo veličastno podobo Plečnikovih Žal. Vemo, da mogočne propileje predstavljajo mejo med svetom živih in mrtvih. Ko vstopimo v Vrt vseh svetih, vstopimo v belino. Bel pesek, ki je enoten tlak celotnega vrta, ustvari občutek nadzemskega. Poslovilni templji, interpretacije zgodovine arhitekture, brezteţno lebdijo v belini. Vrt je zagotovo najbolj simbolistična Plečnikova poteza. In le kje drugje bi bila izrazita simbolika bolj utemeljena kot prav na stiku med svetom živih in mrtvih?
Plečnik je na Žalah načrtoval tudi mnogo nagrobnih spomenikov. Ti predstavljajo imaginarij idej in oblik, ki mu jih v svetu živih ni uspelo zgraditi. Najdemo tako urbanistične ideje kot prave male arhitekture, pri katerih je preizkušal nenavadne poetične detajle. Zasnoval je tudi lasten spomenik, ki je asketsko minimalističen: enostaven kamnit blok, postavljen ob pot. Zavedal se je, da bo njegovo delo v letih po njegovi smrti za marsikoga kot kamen spotike.

Pri Turizmu Ljubljana so v sodelovanju z Mestnim muzejem Ljubljana in Umetnostnozgodovinskim inštitutom Franceta Steleta ZRC SAZU oblikovali novo igrificirano vodenje po neuresničenih projektih Jožeta Plečnika, ki bi izrazito vplivali na današnji videz Ljubljane. S pomočjo mobilne aplikacije Nexto spoznajte, kakšna bi bila Ljubljana, če bi Plečniku uspelo realizirati nekaj svojih zamisli. Najdete jo v spletnih trgovinah Google Play ali App Store.

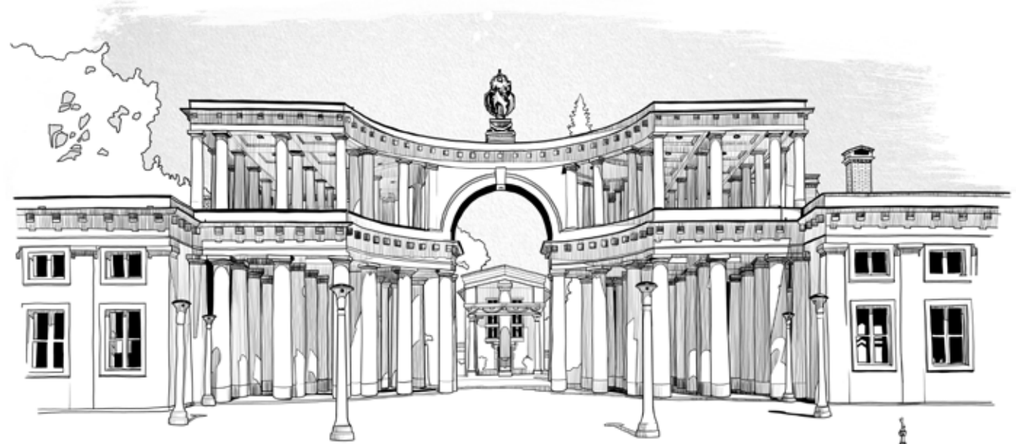

CERKEV V DELAVSKEM PREDMESTJU
Plečnik je bil globoko veren in je vero doživljal kot eno od pomembnih funkcij človekovega bivanja. Zato ga je tema sakralne arhitekture spremljala vse življenje. Še iz dunajskih let je ohranjen načrt cerkve, kjer je cerkvena ladja postavljena prečno na os oltarja. Plečnik je ta radikalni obrat argumentiral s tem, da duhovnik ne predstavlja več jasno povzdignjene hierarhične drže, ampak je postavljen med ljudi. V sakralni arhitekturi je Plečnik postavil povsem nova merila – osrediščiti človeka. To idejo mu je najbolj jasno uspelo izoblikovati v cerkvi sv. Mihaela na Barju. A tudi v cerkvi sv. Frančiška v Šiški je mesto duhovnika med ljudmi. Cekvena ladja je kvadratnega tlorisa. Obkroža jo mogočno opečno stebrišče. V oblikovanju arhitekture in prostora se je nedvoumno približal vzorom antičnega templja. A dejstvo, da je cerkev tlakoval z asfaltom, kaže na to, da Plečnik ni bil v preteklost zazrt historicist, ampak luciden in pronicljiv vizionar.

Jernej Strmec, Max Blažon

ŽIVA JAKŠIĆ IVAČIČ
specialna in rehabilitacijska pedagoginja, nekdanja štipendistka MOL

Lahko branje

Besedo znanje sem v preteklosti vedno povezovala s šolo – s časom, ko sem sedela in nabirala novo vednost v šolskih klopeh od prvega razreda osnovne šole vse do fakultete. V zadnjih letih pa sem začela znanje razumevati širše – ne samo kot izobraževanje v šolskem okolju, ampak tudi kot priložnostno učenje oziroma vsakodnevno pridobivanje izkušenj in veščin. Posebej to drugo je zame izjemno dragoceno, saj lahko sama iščem in izbiram vsebine in teme, ki me zanimajo, ter sodelujem z ljudmi, ki imajo podobne interese.

Sem specialna in rehabilitacijska pedagoginja – po poklicu in v duši. Že od mladih nog sem si želela soustvarjati vključujočo in dostopno družbo za vse – tudi zaradi svojega brata, ki se je rodil z Downovim sindromom. Ko sem kot študentka iskala načine, kako bi lahko pripomogla k bolj vključujoči slovenski družbi, sem se hitro našla v metodi, imenovani lahko branje. Besedila, zapisana po metodi lahkega branja, so oblikovno dostopna (črke so malo večje, oblika črk je preprosta, med črkami je večji razmik …) in zapisana v preprostem, razumljivem jeziku (besede so preproste in vsem dobro poznane, težji koncepti in besede so sproti razloženi, povedi so krajše …). Ta in tudi druge metode obstajajo, ker so mnoge informacije nedostopne ljudem, ki težje berejo in razumejo prebrano.

V želji, da se preizkusim v metodi, sem k temu pritegnila tudi študijske kolegice in kolege in padla je odločitev, da napišemo Ustavo RS na preprost in razumljiv način – tak, da jo bodo lahko prebrali in razumeli tudi ljudje z motnjami v duševnem razvoju, ki so med najranljivejšimi skupinami bralcev. Prepričani smo bili, da tako prirejena ne bo koristila le njim, ampak tudi širši javnosti, ki ji je bil do zdaj dostop do njene vsebine otežen. Nedopustno je, da tako pomemben dokument ni dostopen in razumljiv prav vsem ljudem, saj jim prav ustava določa najpomembnejše pravice in dolžnosti.

Z ekipo prostovoljcev, podporo Zveze SOŽITJE in invalidskega podjetja Želva nam je v petih letih uspelo Ustavo RS predstaviti v preprosti, lahko berljivi obliki, ki je razumljiva vsem. Priredili smo vse člene in ohranili vse informacije izvirnega besedila. Vsebino vsakega člena smo še dodatno obrazložili in jo opremili z ilustracijami. V želji, da bi bila Lahko berljiva Ustava RS resnično dostopna vsem, smo jo izdali v dveh različicah in v dveh oblikah – z malimi in velikimi tiskanimi črkami, v fizični in elektronski obliki. Tiskana izdaja je brezplačna ter dostopna pri Zvezi SOŽITJE in v številnih javnih knjižnicah. Elektronsko izdajo pa lahko najdete na spletnih straneh Zveze SOŽITJE ter Ustavnega in Vrhovnega sodišča RS.

Lahko berljiva Ustava RS je doživela zelo pozitiven odziv pravne stroke, kar potrjuje, kako resno in kakovostno je ekipa prirejevalcev, testnih bralcev in drugih strokovnjakov opravila svoje delo. Poleg končnega rezultata so bili za nas pomembni tudi vsa znanja in izkušnje, ki smo jih na novo pridobili v procesu prirejanja. Študenti smo postali strokovnjaki za lahko branje in vešči multidisciplinarnega dela, preizkusni bralci z motnjami v duševnem razvoju pa so med preverjanjem razumljivosti vsakega člena pridobili dragocene samozagovorniške veščine ter uvid v naše skupne pravice in dolžnosti. Tudi naš pravni strokovnjak, upokojeni vrhovni sodnik mag. Ivan Robnik, se je med preverjanjem pravne ustreznosti priredb večkrat soočal z izzivi, kako tako kompleksno besedilo napisati v preprosti, vendar pravno ustrezni obliki.

USTAVO SMO NAPISALI NA PREPROST IN RAZUMLJIV NAČIN, DA JE DOSTOPNA TUDI NAJRANLJIVEJŠIM SKUPINAM BRALCEV.

Knjiga je plod mešanice s formalnim in neformalnim pristopom pridobljenega znanja, ki lahko le združeno pomembno prispeva h kakovosti informacij kot temelju družbe znanja, bralci pa z njo pridobijo informacije, na katerih lahko naprej gradijo svoja spoznanja.

MOJMIR ŠIFTAR
chef, nekdanji štipendist MOL

Znanje oplemenitimo s poučevanjem

Ko govorimo o znanju, ne govorimo o predmetu ali imetju. Govorimo o nečem pridobljenem, o edini stvari, ki nam je ne more nihče odvzeti. Pridobivati ga začnemo že ob rojstvu, nato pa ga postopoma nadgrajujemo vse življenje.

Če se navežem na svoj poklic kuharja, znanje na tem področju začnemo pridobivati takoj, ko kot otroci začutimo v ustih prvo hrano. Takrat se začnejo definirati brbončice in pa spomin okusa, ki je neprecenljivo znanje za vsakega kuharja. Po njem lahko začnemo razvijati svojo značilno paleto raznovrstnih okusov in kombinacij, ki jih, podkrepljene s tehničnim znanjem, gostom postrežemo na krožnikih.

Spominjam se svojih začetkov šolanja v kuharskem poklicu, ko so bili vsaka sestavina, vsaka tehnika in vsak aparat nekaj popolnoma novega. Vse, kar sem videl, sem posrkal vase, za vsako stvar sem želel razumeti, kaj, zakaj in kako. Imel sem res veliko srečo, da so me prvi profesorji in šefi podpirali pri vseh mojih idejah, s katerimi sem razvijal svoje znanje.

Kmalu sem spoznal, da mi več znanja olajša delo, komuniciranje in celo življenje. Znanje ne zajema le vsega, kar je prav, ampak tudi tisto, kar ni prav. S tem se tako v službi kot tudi v življenju lažje ognem neprijetnim in nepričakovanim situacijam.

Seveda pa to ne pomeni, da v pridobivanje znanja ni treba vložiti veliko dela. Kdaj pa kdaj je treba celo garati. Nobeno znanje v kateremkoli poklicu ni pridobljeno brez truda in žrtvovanja. Zato obstajajo delovne prakse in stažiranja. Delo, ki ga tam opravljamo, navadno ni plačano z denarjem, ampak z dragocenim znanjem, ki ti ga uspe v prvi bojni liniji pridobiti od ljudi, ki so že uveljavljeni in priznani na svojem področju. To je odrekanje in žrtvovanje, ki ga imam v mislih.

Pri učenju je zelo pomembnih še nekaj stvari. Ljudje v tem procesu ne smemo biti sebični in zamerljivi, saj se velikokrat zgodi, da čustva zameglijo um in nam preprečijo, da bi si pridobili nova znanja. Najpomembnejše pa je seveda to, da vse, kar delamo, delamo z veseljem. Predstavljajte si, da ste na začetku svoje kariere ali pa se še odločate za poklic. Nato pa se vprašajte, ali bi to delo radi opravljali še celih 40 let. Če je odgovor pritrdilen, ste na pravi poti. Če pa o tem niste prepričani, se vprašajte, kaj bi sicer raje počeli do konca svojega življenja.

ZNANJE OLAJŠA DELO, KOMUNICIRANJE IN CELO ŽIVLJENJE.

Kot sem že omenil, se učimo vse življenje. Za vsa pridobljena znanja pa ne garamo zato, da bi jih odnesli s sabo na drugi svet, temveč da bi jih delili z drugimi ljudmi.

Katarina Dolenc

SAŠO DOLENC
filozof, fizik, organizator in urednik časopisa za tolmačenje znanosti Kvarkadabra

Geografija znanja in modrosti

Pred dnevi sem ob Ljubljanici srečal znanca, ki sta se vrnila z večletnega bivanja v Belgiji. Izmenjali smo si nekaj besed o selitvi in življenju v dveh podobno velikih evropskih mestih, nato je pogovor zašel še na epidemijo, nošenje mask in cepljenje.

Povedala sta mi, da v Belgiji nista poznala nikogar, ki bi bil skeptičen do cepljenja. Večina se je cepila takoj, ko je bilo mogoče, saj so povsem zaupali priporočilom uradnih in strokovnih avtoritet. Tudi glede nošenja mask sta bila presenečena nad razlikami med državama. Menda se pri nas sploh ne zavedamo, kaj pomenijo zelo strogi ukrepi za preprečevanje širjenja okužb z novim koronavirusom, kakršne so imeli v Belgiji.

Spraševali smo se, od kod razlika v odnosu do epidemije med državama, ki se po vrednotah prebivalcev ne razlikujeta dosti. Zanimalo nas je, zakaj smo se po nedavni raziskavi Eurobarometer Slovenci izkazali kot največji dvomljivci glede cepiva v vsej EU. Kako, da se prav mi najmanj bojimo okužbe, čeprav smo imeli eno najvišjih smrtnosti zaradi virusa? Po krajši izmenjavi stališč smo menili, da so to zelo pomembna vprašanja, ki nimajo enostavnih odgovorov.

Slovenci v povprečju nismo nič slabše izobraženi ali manj zmožni razumeti strokovne argumente kot drugi Evropejci. A se pri spopadanju z virusom obnašamo občutno drugače od Italijanov in Avstrijcev, kaj šele od držav na severu in zahodu Evrope, v katerih je precepljenost bistveno večja.

Delno je za to najverjetneje kriva epistemološka zmeda, saj veliko ljudi ne ve, komu naj zaupajo. Med nasprotujočimi si informacijami in izpovedimi, ki jih ne znajo ustrezno ovrednotiti, si nekateri pomoč za razumevanje situacije poiščejo drugje, ne le pri uradni stroki in v znanstvenih stališčih iz osrednjih medijev.

V nasprotju z okolji z dobrim odzivom na cepljenje pri nas nekateri uredniki še vedno objavljajo že ovržena stališča in dopuščajo zavajajoče naslove. Vse to vpliva na javno mnenje. Ljudi, ki ne spremljajo tujih časopisov in strokovnih publikacij, poplava nasprotujočih si informacij hitro zmede, v tej zmešnjavi pa zaupajo tistim, ki jim vzbujajo občutek razumevanja in varnosti.

SLOVENCI NISMO SLABŠE IZOBRAŽENI KOT DRUGI EVROPEJCI.

Da bi to popravili, potrebujemo več iskrene, argumentirane in odgovorne izmenjave stališč s konstruktivno prikazanimi dilemami, pomisleki in pojasnili stroke. Ko pa proučimo argumente in pridemo do ugotovitev, stopimo korak naprej. Ne smemo vedno znova odpirati istih vprašanj. Odgovorni mediji naj ne objavljajo stališč, za katere smo že argumentirano dokazali, da ne držijo. To velja za covid, cepljenje, pa tudi podnebne spremembe. Razpravo o že doseženem večinskem strinjanju lahko ponovno odpremo le ob pomembnih novih spoznanjih.

A morda razmere pri nas niso najhujše. Po pogovoru s kolegoma, ki sta se vrnila iz Belgije, sem izmenjal nekaj besed še z znancem, ki se je pravkar vrnil s popotovanja po Madžarski. Povedal mi je, da ga je takoj za mejo med plačevanjem goriva na bencinski črpalki nadrla neka gospa. Ker je ni razumel, jo je prosil, če lahko ponovi še po angleško. Jezno je odvrnila: »This is Hungary. No masks!«

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Marko Alpner

Na trening v nekdanje skladišče

MIHA ŠTAMCAR

»Mnogi iščemo svoj prostor pod soncem, to pa so lahko tudi nekdanja skladišča, tovarne in podobno. V bistvu gre za idealne prostore, saj so običajno odmaknjeni od naseljenih območij in v njih lahko v miru razvijaš svojo filozofijo. Običajno tudi ni toliko težav s parkiranjem. Prav tako je pomembno, da so ti prostori cenejši, vemo pa, da so najemnine v Ljubljani zelo visoke. Tako smo tudi mi svoje domovanje našli v tem nekdanjem skladišču,« je ob našem obisku povedal Davor Sattler, soustanovitelj Delavn'ce pod Laguna Befit centrom na ljubljanskem kopališču Laguna.

Takoj nas je opozoril, da Delavn'ca na Dunajski cesti 270, ki deluje četrto leto, ni fitnes center. »Fitnes vse preveč ljudi vidi kot mučilne naprave in trenažerje, medtem ko pri nas v prvi vrsti uporabljamo svoje telo, ki se ga moramo naučiti kontrolirati, pri vadbi pa v glavnem uporabljamo elastike, proste uteži in podobno. Zato tudi pravim, da mi nismo fitnes, temveč trening center,« je pojasnil nekdanji košarkar, ki je dve leti profesionalno igral v Avstriji, bil pa je tudi v Bolgariji in na Danskem.

Čeprav v Delavn'ci prevladuje estetika surovih sten, je v njej čutiti pristnost. »Dejstvo je, da naši prostori niso ravno za Instagram, toda tisti, ki iščejo dober trening, se ne menijo za to, kako 'fensi' je prostor. Zanje je pomembna dobra storitev. Od drugih podobnih centrov se ne razlikujemo toliko po načinu treninga kot po tem, da smo tukaj res zbrani pravi ljudje, kjer se vsakdo lahko počuti domače in začuti tisto pozitivno energijo. To je bistveno, kajti proces treninga je bolj ali manj povsod podoben. Konec koncev, mrtvi dvigi, sklece, počepi so osnovne zadeve, okoli katerih se vrtijo vsi treningi.«

Zanimivo je tudi ime centra za trening, Delavn'ca, ki nas bolj asociira na kakšno avtomehanično delavnico. »Dejansko bi lahko rekli, da gre za neke vrste sinonim. Kot se lahko pokvari avto, se lahko 'pokvarimo' tudi ljudje. Tako imajo nekateri težave s prekomerno telesno težo, drugi z zdravjem, počutjem, poškodbo, tretji se ukvarjajo s pomanjkljivostmi v gibanju … Pri nas je dobrodošel vsak, ki spoštuje in ceni naš trud, ki spoštuje okolje in druge ljudi, ki so v trening centru. Pomagamo vsem, ki so zašli s poti in potrebujejo pomoč ali pa si želijo le kakovostnega treninga, nasveta o prehrani, prijetne družbe. V prvi vrsti smo iskreni in srčni ljudje, šele nato trenerji. Življenjske izkušnje, strpnost in razumevanje so vrline; želja, trdo delo in doslednost pa naše vodilo.«

Kako pa je pri njih s crossfitom? »Crossfit je primeren predvsem za tiste, ki so že v dobri psihofizični kondiciji, zanje je to lahko nadgradnja, za začetnike pa zagotovo ni. Zato imamo pri nas manjše skupine, ki jim prilagajamo vadbo glede na njihove sposobnosti in želje, kar je tudi pomemben dejavnik našega trening centra. Le tako lahko vemo, kaj se s tem človekom dogaja, kaj si želi, katere vaje mu ustrezajo, kako napreduje,« je razložil Sattler.

DELAVN'CA

LPP 6, 8, 11 – postajališče Ježica

arhiv ŠD SUP Klub

POLEG SPREMLJANJA VODNIH IN VREMENSKIH RAZMER MORAMO BITI MED SUPANJEM POZORNI TUDI NA DRUGE UDELEŽENCE.

Že desetletje po Ljubljanici ne plujejo le ladjice, splavi in ribiški čolni, temveč tudi vse več suparjev, ki z veslanjem na deskah bogatijo mestno dogajanje. Na MOL so zato na vstopno-izstopnem mestu v bližini Špice to pomlad uredili varen in udoben dostop do reke. Supanje je priljubljeno tudi med radovednimi turisti, saj lahko naše mesto občudujejo iz drugačne perspektive.

MARUŠA JAKŠE

SUPKULTURA

Supanje, vodni šport, na prvi pogled deluje kot preprosto in brezskrbno veslanje na deski. Zato so pogoste predpostavke, da ne seže dlje od »šminkiranja«, kaj šele, da bi ga uvrstili v kategorijo športa. Pa ni čisto tako. Za številne suparje na Ljubljanici je to življenjski slog, za nekatere je intenzivna vadba, za druge sproščanje. Ali pa vse troje skupaj. Supnavdušenec, ki ta šport diha in živi, je Damjan Možina, predsednik ŠD SUP kluba, ki letos praznuje 10 let. V pogovoru je pojasnil, da so supanje izumili Havajčani. Tako, iz dolgočasja, ko vreme ni bilo dovolj vetrovno za surfanje na valovih. Zaradi vpliva medijev je supanje v devetdesetih letih prišlo tudi v Slovenijo, kjer je svoj razcvet začelo doživljati od okoli leta 2010 naprej.

Kaj povzroči, da preskoči iskrica in supanje tako zelo ponotranjimo, da postane pomemben del našega življenja? »Če vam je supanje predstavljeno na primeren način, kako si stvari sledijo druga za drugo, lahko v pol ure na deski zares začnete uživati. Občutenje vode, okolice, drugačna perspektiva, ni telefonskih klicev … Vse to vpliva na doživljanje supanja kot neke vrste meditacije na vodi. Nato se začne faza, ko začnete izzivati svoje zmožnosti in želite postati boljši. Supate na zahtevnejši deski in vodah. Naenkrat pa se ujamete v trenutku, ko ob načrtovanju dopusta gledate samo destinacije z morjem, rekami, jezeri, skratka z vodno površino, primerno za supanje. Razmišljate, ali se lahko tja odpravite z avtomobilom ali morate poiskati letalsko družbo, ki sprejme 4,3 metra dolgo desko. Tako supanje postane del vašega življenja,« z iskrico v očeh pripoveduje Možina.

Kot pri vsakem športu je tudi tukaj ključnega pomena varnost. Čeprav je Ljubljanica običajno mirna, je vsake toliko časa tvegano območje za supanje. Nevarnost je večja, ko naraste zaradi padavin. Tok postane hitrejši, pojavijo se vrtinci in vodne tvorbe. Ne sme pa nas zavesti niti na lep in sončen dan, saj se lahko zaradi slabega vremena v zgornjem delu reke spremembe na vodi pokažejo šele tri dni kasneje. Zato se je treba pred supanjem vedno pozanimati o razmerah in kot pravi naš sogovornik: »Pogumen je tisti, ki oceni razmere in ugotovi, da jim ni dorasel.« Zaradi tega se je priporočljivo vpisati na tečaj supanja, kjer učijo o potencialnih nevarnostih in pravilnem ravnanju.

Poleg spremljanja vodnih in vremenskih razmer moramo biti med supanjem pozorni tudi na druge udeležence – veslače, ribiče, splave in ladjice. Zanimivo je, da promet na reki poteka tako kot na cesti. Če se želite umakniti, se pomaknete na desno stran, prehiteva pa se po levi. Tovrstna pravila se malo manj upoštevajo na suparskih tekmovanjih, ki jih v okviru ŠD SUP kluba organizirajo vsako leto (če le razmere dopuščajo). Gre predvsem za družabni dogodek, za stik supkulture in skupnosti, ki jo združuje ljubezen do vode in preživljanja aktivnega časa na deski.

V Ljubljano 14. septembra prihaja večkratni svetovni prvak v supanju, Avstralec Michael Booth. Za vešče in rekreativne suparje bo izvedel tri delavnice, na katerih bodo nadgradili tehnike veslanja in tekmovalnega supanja.

Veronika Burger

4+1 ideja za bolj zdravo mobilnost v mestu

Evropski teden mobilnosti je vseevropska pobuda, ki bo letos med 16. in 22. septembrom že dvajsetič spodbujala Evropejke in Evropejce k varni, aktivni in trajnostni mobilnosti – brez avta, s trolo, biciklom ali peš. Do službe recimo.

ARDIAN AMETI

Duševno in telesno zdravje, varnost, predvsem pa aktivna mobilnost bodo osrednje teme letošnjega Evropskega tedna mobilnosti. Cilj je opozoriti na negativne posledice prekomerne uporabe avtomobila in spodbujati dobre prakse pri zmanjševanju vpliva prevoza na duševno zdravje ljudi, krepitvi aktivne mobilnosti, zagotavljanju prometne varnosti v mestnem okolju ter ne nazadnje prikazati epidemijo kot priložnost za še večjo uporabo javnih prevoznih sredstev. Kako pa lahko vsak izmed nas pripomore k bolj zdravi in aktivni družbi? In kako nam Ljubljana to omogoča?

Ideja številka 1
V Ljubljani je na obrobju mesta ob glavnih mestnih vpadnicah kar šest parkirišč P+R. Tako lahko kot vestni občanke in občani predlagamo svojim sodelavcem in prijateljem, ki se vozijo v mesto z obrobja ali iz drugih krajev, da svoje avtomobile parkirajo na enem izmed teh mest, ki jih je skupaj več kot 2500.

Ideja številka 2
Svojo pot proti središču najlepšega mesta lahko naše sodelavke in sodelavci, ki so svoj avtomobil parkirali na parkirišču P+R, nadaljujejo na zdravju Lep, do okolja Prijazen in cenovno Pameten način – z avtobusom LPP. Avtobusne linije 1, 6, 11 in 20 so le nekatere izmed mnogih, ki jih lahko pripeljejo do cilja. In to le za evro in 20 centov – ta znesek daje pravico do dveh voženj z mestnim avtobusom in je vključen v ceno parkiranja na parkirišču P+R.

Ideja številka 2.1
Svoje sodelavke ali sodelavce bomo vsekakor navdušili z informacijo, da lahko za samo tri evre letne naročnine uporabljajo kolo iz sistema BicikeLJ – z neomejenim številom izposoj. Prvih 60 minut vsakokratne uporabe je brezplačnih. Njihove dvome o varnosti pa lahko razblinimo z dejstvom, da ima Ljubljana približno 300 kilometrov urejenih kolesarskih poti. Omenimo jim lahko tudi kolesarske žepe, ki seveda niso nobeni hlačni žepi, temveč ureditev, ki omogoča kolesarjem, da se v križiščih razvrstijo pred avtomobili, s čimer se poveča varnost kolesarjev. Postajališč BicikeLJ je v Ljubljani že 80, na voljo so tudi na parkirišči P+R.

Ideja številka 3
S sodelavci spoznajmo Ljuba iz Ljubljane, obiščimo prometni portal PROMinfo ali pa se sprehodimo do infotočke MOB-i-LNICA. Na njej dobimo recimo informacije o varnem, zdravem in trajnostnem potovanju po Ljubljani, čisto konkretno z nami načrtujejo mestne poti z avtobusom ali kolesom BicikeLJ. Na drugi strani nam lahko pomaga Ljubo iz Ljubljane, ki je v resnici klepetalni robot v Facebookovi aplikaciji Messenger in nam lahko pove, kdaj bo prišel naš avtobus LPP, kje so na voljo kolesa BicikeLJ ali javna parkirna mesta. Na prometnem portalu PROMinfo pa si lahko na interaktivnem zemljevidu med drugim ogledamo gostoto mestnega prometa, lokacije Urbanomatov ali zasedenost parkirišč P+R.

Ideja številka 4
Bodimo sami zgled trajnostne uporabe avtomobila, tako da pot v službo raje prepešačimo, pretečemo, prekolesarimo z BicikLJem ali prepotujemo v družbi sodelavke ali sodelavca z mestnim avtobusom LPP. Če bomo vsak dan uporabili enega izmed navedenih načinov prihoda v službo in en dan delali od doma, bomo zagotovo kredibilen zgled svojim sodelavkam in sodelavcem, ki pripotujejo v Ljubljano iz drugih delov Slovenije.

MOL bo od 16. do 22. septembra v sklopu Evropskega tedna mobilnosti izvedla kar sedem trajnih ukrepov, 21 tedenskih dejavnosti in 74 dogodkov. Tako se boste lahko že prvi dan udeležili vodenega ogleda s kolesom, v sklopu katerega si boste ogledali najlepše kotičke Ljubljane, v soboto, 18. septembra, pa se boste lahko z vodnikom sprehodili po ljubljanskih mostovih. Peti in zadnji dan Evropskega tedna mobilnosti vam bodo pred Mestno hišo brezplačno pregledali vaše kolo, opravili manjše popravilo na njem in vam svetovali. Zadnji dan bo MOL omogočila tudi brezplačno uporabo avtobusov LPP in parkirišč P+R. Več informacij je na spletni strani **ljubljana.si**.

Parkirne dovolilnice za stanovalce
MOL se že leta trudi razbremeniti parkirne prostore na ulicah in cestah po različnih delih mesta, ki so prvenstveno namenjeni stanovalcem. Tudi zato postavljajo parkomate – več ducat najnovejših je začelo delovati ta mesec. Stanovalci lahko dobijo ugodno dovolilnico za parkiranje na svojem območju (ne pa tudi parkirnega mesta) za 60 evrov na leto. Kupijo jo lahko v glavni pisarni MOL na Mačkovi ulici 1. Izkušnje z drugih območij Ljubljane kažejo, da sta zaračunavanje parkirnine in sočasna ureditev dovolilnic za parkiranje za stanovalce najustreznejša in uspešna rešitev.

① Parkirišče P+R Stanežiče
415 parkirnih mest
LPP 1, 15

② Parkirišče P+R Ježica
117 parkirnih mest
LPP 11

③ Parkirišče ŠRC Stožice
509 parkirnih mest
LPP 13

④ Parkirišče P+R Studenec
187 parkirnih mest
LPP 11, 20, 22

⑤ Parkirišče P+R Barje
347 parkirnih mest
LPP 9

⑥ Parkirišče P+R Dolgi most
353 parkirnih mest
LPP 1, 6

Več informacij o parkirišči za osebna vozila po Ljubljani dobite na spletni strani **lpt.si/parkirisca/parkirisca-za-osebne-avtomobile**.

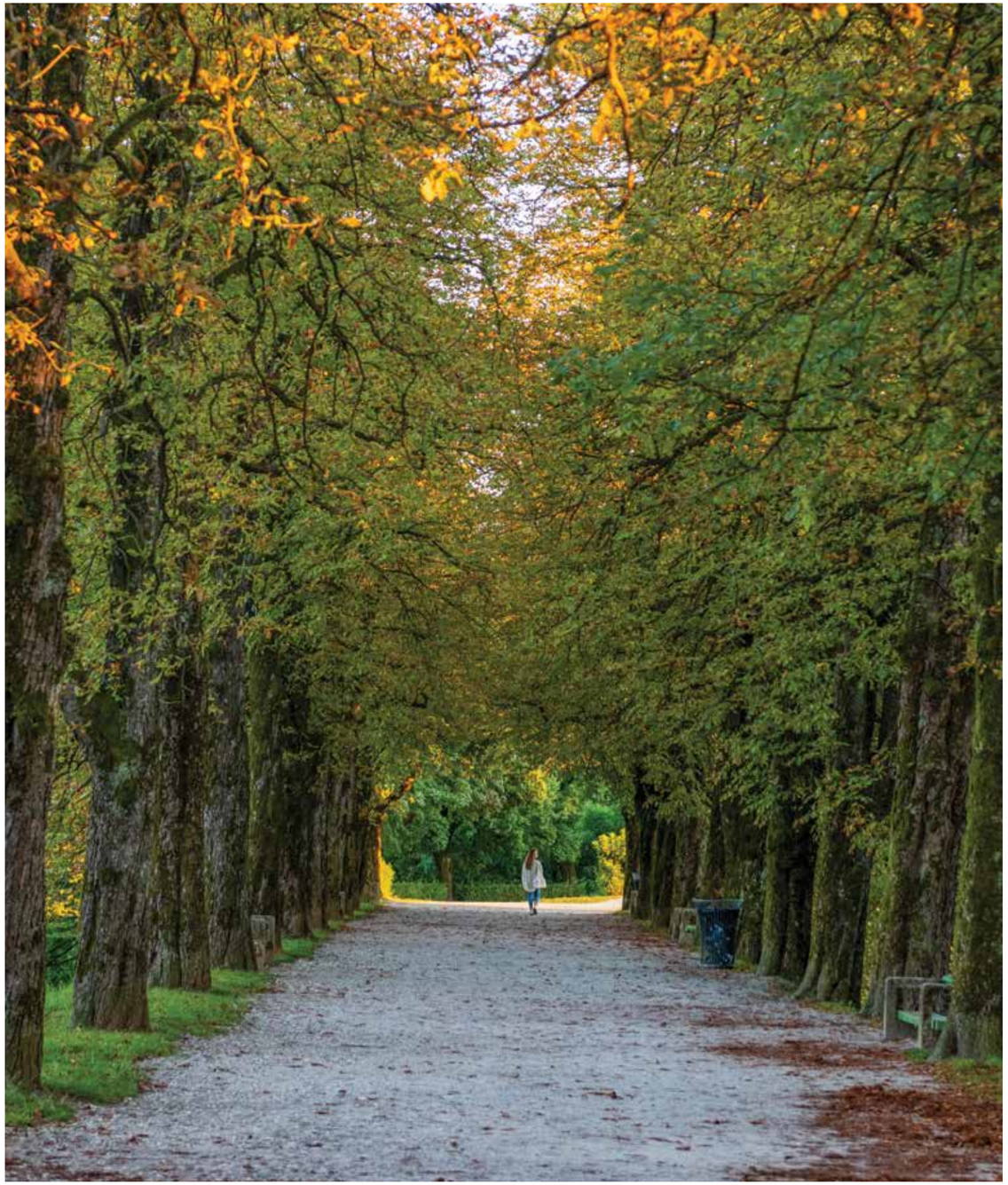

Doris Kordić

Zelena krona našega mesta

Ljubljana je mesto gozdov, parkov in dreves. Ti nam dajejo čistejši zrak in vodo, naravni sistem hlajenja mesta, biotsko raznolikost ter čudovite površine za rekreacijo in izobraževanje. Že ob samem pogledu na zelenje se bolje počutimo, kar lahko potrdijo tudi naši gostje z vsega sveta. Kakšen privilegij! In ker se MOL tega zaveda, za našo naravo tudi ustrezno skrbi. Z novo strategijo se bodo mestni gozdovi še bolj celovito obnavljali in vzdrževali.

MARUŠA JAKŠE

V Ljubljani smo vedno blizu gozda. V središču mesta se bohoti na Grajskem griču, iz Tivolija in z Rožnika se preliva na Šišenski hrib. Z vseh strani mesto objema tudi z Golovca, Šmarne gore in Grmade, Brda in Vrhovcev, Draveljske gmajne, Dolgega mosta, Dobrunjskega hriba, Zajčje dobrave in Mestnega loga. Od njega smo vedno oddaljeni le nekaj avtobusnih postajališč. Ni ga kotička, kjer ne bi vsaj od daleč videli zelenja. »To ne pomeni samo, da živimo blizu gozda, temveč da živimo z njim. Kadarkoli se vračam od daleč in zagledam Šmarno goro, vem, da sem doma. Že sam pogled na gozdove nad mestom me sprosti,« nam v pogovoru zaupa prof. Janez Koželj, arhitekt in podžupan Ljubljane za področje urbanizma.

Gozd je naše pribežališče, kamor se vedno lahko umaknemo pred mestnim vrvežem. Za marsikoga zdravilišče, kjer lahko zajamemo polna pljuča svežega zraka. Mnogim je gozd tudi kotiček za navdih in nove ideje. Ob pogledu na bogate krošnje, ki v svojem tempu plešejo z vetrom in zastirajo žarke svetlobe, domišljija dobi krila. V zelenem prostoru brez horizonta si lahko spočijemo glavo, v tišini, kjer se sliši le šuštenje in šumenje.

Nik Rovan

V LJUBLJANI SO NAJBOLJ OBISKANI LJUBLJANSKI GRAD, TIVOLI IN ŠMARNA GORA, POSEBNO VLOGO PA IMA TUDI PST.

Na gozdnih poteh Ljubljane je skoraj tako kot na ulicah vrvež ves dan. Od jutranjih sprehodov psov do piknikov ob sončnem zahodu. Posebej v času visokih poletnih temperatur, ko gozdovi ponujajo hladno senco in zatočišče pred pripeko. Jeseni so raj za sladokusce, ki si v njih nabirajo gobe in kostanj, po zimskem spanju pa nas spet prebudijo v pomlad in raznovrstne oblike rekreacije.

Gozdovi so zelena krona Ljubljane, kjer gozdnate površine obsegajo 2150 hektarjev, kar je kar 40 odstotkov površine celega mesta. Zato se gozd marsikomu zdi nekaj samoumevnega – ena izmed naravnih danosti, ki je na razpolago vsakomur. Vendar ni tako enostavno. Še premalo se zavedamo, koliko gozdovi dejansko naredijo za nas. »Gozdovi so velika klimatsko-čistilna naprava, ki deluje na sončni pogon. Zaradi gozdov imamo čistejši in boljši zrak, gozdnati kraji se manj pregrevajo, bolj so zaščiteni tudi pred vetrovi in drugimi vremenskimi pojavi, ki jih povzročajo podnebne spremembe. V mesta prinašajo svežino,« pojasnjuje podžupan Koželj.

Gozdovi so ključnega pomena za ohranjanje virov pitne vode, zagotavljajo pa nam tudi okolje za ohranjanje zdravega življenjskega sloga. Njihov les je pomemben za spodbujanje krožne ekonomije, saj ga prek zelenih javnih naročil uporabljamo za razvoj gospodarstva in samooskrbe v mestni občini. Za naše najmlajše so idealno okolje za igro, učenje, raziskovanje in doživljanje narave. Tudi turisti se v Ljubljano radi vračajo zaradi naše prelepe naravne dediščine. Od tovrstnih območij so v Ljubljani najbolj obiskani Ljubljanski grad, Tivoli in Šmarna gora, posebno vlogo pa ima tudi PST, ključna rekreacijska zelena površina v Ljubljani.

Na MOL se dobro zavedajo vseh pomembnih nalog, ki jih opravljajo naši gozdovi. Zato je v okviru evropskega projekta za upravljanje in rabo urbanih gozdov kot naravne dediščine v podonavskih mestih – URBforDAN v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije nastala Strategija razvoja mestnih gozdov, s katero so določili smernice še skrbnejše obnove in vzdrževanja. »Mestni gozdovi so posebnega pomena, ker vanje zahajajo ljudje. Njihovo stanje ni najboljše, saj so zaradi posledic naravnih nesreč zadnjih let zelo poškodovani. Zaradi tega tudi ne dajejo podobe parkovnega gozda, temveč naravnega gozda, tistega, ki je prepuščen samemu sebi. To je eden izmed poglavitnih razlogov, zakaj smo se lotili te strategije,« pravi prof. Koželj. Ker meščani stalno zahajamo v gozdove, so ti zelo izrabljeni, onesnaženi in obremenjeni. Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib ima na letni ravni približno 1.900.000 obiskov, kar je ogromno.

Eden izmed pomembnejših razlogov za načrtovane ukrepe je tudi želja po sourejanju in sogospodarjenju z lastniki, saj je v zasebni lastni kar 82,5-odstotni delež ljubljanskih mestnih gozdov. »Veliko lastnikov gozdnih parcel niti ne ve, kaj bi z njimi počeli. Radi bi se jim bolj približali, jim ponudili spodbudo in strokovno pomoč pri gospodarjenju z gozdom, da se jim oddolžimo za ekosocialno funkcijo, ki jo opravlja njihov gozd,« dodaja sogovornik.

GOZDOVI LJUBLJANE V ŠTEVILKAH

2151 ha
površina gozdov

40 %
delež površine gozdov v površini MOL

82,5 %
delež gozdov v zasebni lasti

Doris Kordić

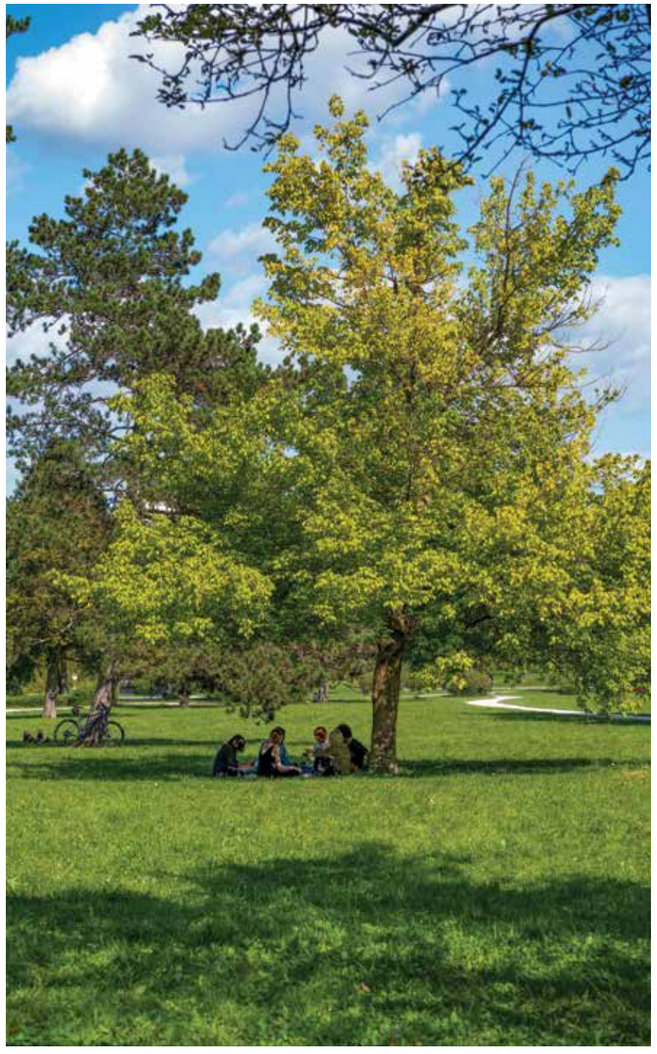

V ZASEBNI LASTI JE KAR 82,5 ODSTOTKA LJUBLJANSKIH MESTNIH GOZDOV.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

Doris Kordić

»GOZDOVI SO VELIKA KLIMATSKO-ČISTILNA NAPRAVA, KI DELUJE NA SONČNI POGON.«
PODŽUPAN PROF. JANEZ KOŽELJ

PREVLADUJOČE DREVESNE VRSTE V GOZDOVIH LJUBLJANE

Smreka 18,4 %

Rdeči bor 17,5 %

Bukev 16,6 %

Graden 15,9 %

Kostanj 9,6 %

Dob 6,1 %

Del strategije se že uresničuje na Golovcu, kjer je bil urejen nov sistem označevanja poti, ki teče od vstopnih točk. Postavljene so klopi, table s podrobnejšimi informacijami o vrsti gozda, postavljene pa so tudi zanimive izobraževalne točke za najmlajše. »Informacijski sistem kažipotov je tudi varovalni ukrep, saj usmerja tokove obiskovalcev. Z označevanjem gozdnih in kolesarskih poti pričakujemo, da jim bodo ljudje zaradi označb pogosteje sledili. Premalo se zavedamo, koliko škodujemo gozdu, če hodimo po nezačrtanih poteh,« opozarja podžupan. Tako lahko nevedoč poteptamo gozdne sadeže in gobe ter uničujemo podrast in pospešujemo erozijo. In če to vsak dan počne veliko ljudi, imamo problem. Ljubljanski gozdovi imajo namreč okoli 30 odstotkov stalnih obiskovalcev, ki gozd obiskujejo vsak dan.

S prof. Koželjem smo preverili tudi opazke, da je v Ljubljani čedalje več betona in vse manj zelenja. Koliko je v tem resnice? »Taka trditev bi morala biti utemeljena z dejstvi o tem, koliko je zelenih površin v mestnem in koliko v primestnem delu občine, nato pa oceniti, koliko to zelenje vpliva na lokalno podnebje, na izparevanje iz tal, bivalno okolje in podobne dejavnike. Ko upoštevamo vse to, ugotovimo, da so te kritike pretirane,« pojasnjuje. »Toliko parkov, kolikor jih je mesto uredilo v zadnjih 15 letih, jih ni nikdar prej v vsej svoji zgodovini. Govorimo o Severnem mestnem parku, Šmartinskem parku, parkih Rakova jelša in Tomačevo ... posajenih je na tisoče novih dreves na leto.«

»Naše mesto se gradi in zgoščuje. V rasti ga ne moremo kar tako ustaviti. Pravzaprav ga vedno gradimo na zelenih površinah, a vendar pretežno na degradiranih opuščenih industrijskih zemljiščih, ki prvotno niso bile zelene površine, so se pa zaradi večletnega opuščanja zarasle. Na takšnih zemljiščih gradimo ravno zaradi tega, da ne posegamo na kmetijske in naravne zelene površine,« poudarja. Tako imamo danes dejansko več urejenih zelenih površin in manj tistih zelenih površin, ki so se naravno zarasle na opuščenih zazidanih območjih. Pa bi na tej točki lahko ponovno slišali očitke, zakaj se iz vseh degradiranih, ponekod zaraslih površin ne naredi več parkov. »To drži, ampak potem bi parke lahko delali povsod, za kar bi bilo treba najti smiseln in utemeljen razlog. Če bi se odločili, da bomo od zdaj naprej vse zazidljive površine namenili parkom, bi morali ustaviti razvoj mesta. Ampak to seveda ni realno. Zato pa je pri gradnji treba ves čas paziti, kakšen delež zelenih površin ohranjamo, da zagotovimo njihovo okoljsko in estetsko funkcijo,« ob koncu pogovora doda podžupan Janez Koželj.

Mestni gozd je v resnici javni prostor posebnega pomena, ki ga moramo temu primerno varovati, obnavljati in opremljati. Zato ni presenetljivo, da park pogosto postane eden izmed mestnih simbolov. Si lahko predstavljate Ljubljano brez Tivolija, New York brez Central Parka, Tokio brez Yoyogi parka ali Madrid brez El Retira? Tudi zaradi tega je pomembno, da je gozd postal del strategije celovitega urejanja mesta. Varujmo gozdove, da bodo oni lahko še naprej varovali nas.

Marko Alpner

Vsak dežnik se da popraviti

Hitro ga zlomimo ali pozabimo. Dežnik je v sodobnem svetu postal potrošno blago, ki ga lahko zelo hitro nadomestimo. Redkeje pa pomislimo, da bi namesto nakupa nove marele staro dali popraviti in ji tako podaljšali življenje. V centru še vztraja starinska mala popravljalnica, v kateri znajo popraviti skoraj vse dežnike tega sveta. Če ne gre, pa iz njih nastane kaj novega.

BERNARDA RUSJAN

Lokal v pritličju stare nizke hiše na Trubarjevi cesti 13, v katerem je popravljalnica dežnikov, je kupil oče zdajšnje lastnice Marije že leta 1966 in takrat postal peti popravljalec dežnikov na območju mestnega središča. S svojim trdim delom in bogatim znanjem, ki si ga je pridobil v tovarni Dežnik v Šiški, je urno in vestno popravljal marele – navadno so bile nared v dveh dneh. Štafeto trdega dela, vztrajnosti in neizmerne želje po zadovoljstvu strank je kasneje predal svoji hčerki, poslednji popravljavki dežnikov na območju Ljubljane.

Marija Lah se je svojemu očetu na obrtniški poti pridružila leta 1991, ko svojega dela ni več zmogel opravljati sam. Po izobrazbi vzgojiteljica in brez predhodnega znanja je za delo najprej poprijela za pultom, ob tem pa se postopoma učila obrtniških spretnosti. V tistih časih je bilo veliko manj vrst dežnikov – nekaj zložljivih nemških modelov in nekaj klasičnih dolgih, zato je veščino lahko hitro usvojila in dežnike tudi hitro popravila. V naslednjih 25 letih se je raznovrstnost dežnikov zelo povečala. »Zdaj imamo sistem duplo, ki se sam odpre in zapre, zelo majhne dežnike, pa še na avtomat, pa palico, sestavljeno iz šestih delov,« nam oriše obrtnica.

Popravilo dežnika se ne meri v času, ker obrtnica veliko poudarka nameni kakovosti in zadovoljstvu ob opravljeni storitvi. Stranke različnih starosti in profilov včasih k njej poleg svojega dežnika prinesejo tudi dežnike svojih prijateljev in družinskih članov. Marija sprejme vse in prijazno zagotovi, da se bo potrudila, saj naj bi bilo popravilo izvedljivo v 99 odstotkih.

Pri njej lahko pustite tudi tiste dežnike, ki bi jih želeli zavreči. Te razstavi in razstavljene dele loči po materialih. Odpadno blago iz impregniranih poliestrskih nitk ponovno uporabi za ročno izdelane vrečke, ki so izredno trpežne in praktično neuničljive, druge materiale pa odnese v reciklažo ali jih nameni umetnikom.

Popravljalnica dežnikov in njena zgodba bosta še dolgo živeli naprej, zagotavlja lastnica, ki se ne namerava upokojiti. Delala bo, dokler bo lahko. In ko jo stranke vprašajo, kako lahko vzdržuje takšno pozitivno energijo in vedno nasmejan obraz, brez premisleka odgovori: »Glejte, kaj mi pa manjka? Stojim na svojih nogah, prišla sem v službo, zdrava sem. To je vse, kar rabim, in vas, da pridete.« In nasmejana sklene takole: »Brez vas mene ni!«

ZAČINJEN PIŠČANEC

za 2 osebi

- polovica piščančjih prsi brez kosti (ali poljuben drug kos piščanca)
- 2 žlički asafetide, tj. rastlinske smole (poljubno)
- polovica pora
- 3 žlice pinjol
- olivno olje
- sol ali ribja omaka
- 2 do 3 žlice medu
- 1 do 2 žlici kisa
- par vejic peteršilja
- 1 žlička mletega dolgozrnatega ali črnega popra (ali po okusu)

Piščančje prsi skuhamo v osoljeni vodi, začinjeni z žličko asafetide. Namesto soli lahko uporabimo ribjo omako (eno žlico). Ko je meso kuhano, ga odcedimo in popivnamo z brisačko oziroma osušimo. Por in peteršilj nasekljamo. V ponvi segrejemo olivno olje. Dodamo meso, pinjole in por ter prepražimo, da dobijo zlato rumeno barvo. Začinimo z ribjo omako ali soljo, preostankom asafetide, medom, kisom, poprom in sesekljanim peteršiljem. Po potrebi dodamo še malo olivnega olja in malo vode ter meso in por pokuhamo, dokler ne dobimo goste medene omake. Prsi postrežemo na krožniku ali deski, jih narežemo na rezine in prelijemo z omako.

Po navdihu iz ohranjene rimskodobne zbirke receptov: Apicij, umetnost kuhanja

Za prilogo k piščancu lahko pripravite tudi kašo s stročnicami. Recept in še več zanimivosti iz emonske kuhinje najdete na spletni strani **mgml.si** pod zavihkom Novice.

KOSILO PO 2000 LET STAREM RECEPTU

POLONA JANEŽIČ

Le kakšen je bil vonj ljubljanske predhodnice, antične Emone? Za vonjave mesta je zagotovo poskrbela tudi rimska kuhinja s svojimi posebnimi aromami, ki jih danes (morda) ne poznamo več. Nekatere jedi iz tistega obdobja so z današnjega vidika tako nenavadne, da se ob prebiranju ohranjenih receptov prav zamisliš, ali bo jed sploh užitna. Ko pa jih preizkusiš, vedno znova ugotoviš, da je rimska kuhinja izjemno okusna.

Bi se v rimski kuhinji, ki ne skopari z olivnim oljem in sladkanjem hrane z medom, suhim sadjem ali sladkim vinom, preizkusili tudi sami? Predlagamo pripravo zanimivega rimskega kosila – piščančjih prsi z oreški in kaše s stročnicami.

Jed je za antično obdobje precej razkošna, saj je bila takrat perutnina rezervirana predvsem za elito. V nasprotju s perutnino so žitno kašo ali puls, ki je osnova rimske prehrane, redno jedli tudi revnejši sloji. Nič manj niso bile pomembne stročnice, svoj jedilnik pa so si Rimljani popestrili še z gomoljno in listnato zelenjavo ter raznovrstnim sadjem. Hrano so si izboljšali z različnimi začimbami (poper, pinjole in asafetida), ki so si jih prav tako lahko privoščili le bogatejši. Bile so namreč zelo drage, prinesene z različnih koncev imperija. Za navadnega Rimljana so bila dostopnejša lokalna zelišča: uporabljali so meto in luštrek, od tega predvsem semena. Namesto soli so posegli po ribji omaki, ki so jo jedem dodajali med kuho ali pa jo polili po že gotovi jedi.

Hrano so Rimljani uživali v treh dnevnih obrokih; jedli so doma, včasih pa tudi zunaj – v tavernah. Obstoj tavern v Emoni so potrdila mnoga arheološka izkopavanja po Ljubljani; med drugim je bila emonska predmestna gostilna odkrita tudi ob prenovi Mestnega muzeja Ljubljana na Gosposki 15 in si jo lahko ogledate v muzejski kleti.

Življenje Emoncev vedno znova buri zanimanje javnosti. Svojo radovednost lahko potešite na brezplačnih jesenskih dogodkih, ki jih organizirajo v Mestnem muzeju Ljubljana: 11. 9. bo družinski potep po Emoni, 18. 9. odkrivanje Emone s kolesi ter 28. in 30. 9. predavanje Zgodovina na krožniku. Za vse dogodke je potrebna rezervacija mest na **prijava@mgml.si** ali na tel. št. 01/241 25 06, več informacij o njih pa najdete na **mgml.si**.

Doris Kordić

Že 60 let vsestranskega učenja

Ste že kdaj na enem kraju srečali osnovnošolca, upokojenca, tujca in srednješolca? Samo en sprehod po hodniku Javnega zavoda Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana vam postreže z ljudmi z vsega sveta, različnih starosti in kultur.

BERNARDA RUSJAN

Sreda, 10. ura dopoldne. Šelestenje najbolj priljubljenih kart na svetu v rokah zelencev in starih mačkov. Priča smo obračunu v bridžu, igri, pri kateri skupino sestavljajo štirje igralci, rekvizit pa je paket 52 običajnih kart. Tukaj starost, spol in izobrazba posameznika niso pomembni – niti znanje o bridžu ne. Pod vodstvom mentorice Jožice igra lažje teče, za mizo pa se tkejo nova prijateljstva in ohranjajo vezi, ki tvorijo čudovito medgeneracijsko skupnost. Takšna tedenska zabava je le ena izmed številnih dejavnosti, ki potekajo v skupnem prostoru N'šPlac v Ulici Ambrožiča Novljana 5 v BTC-ju in so na voljo prek celega leta.

Že 60 let se radovedneži in uka željni medgeneracijsko srečujejo v prostorih javnega izobraževalnega zavoda Cene Štupar - CILJ na njihovih izobraževalno-družabnih dogodkih. Ti s svojo raznolikostjo, dostopnostjo in inovativnimi pristopi podirajo zidove in omejitve v nas, ki si jih zelo pogosto ustvarimo v okviru klasičnega izobraževanja v naši mladosti. Ravno pravšnja kombinacija formalnih oblik izobrazbe in kreativno-športnih aktivnosti prostega časa naj bi namreč blagodejno vplivala na razvoj osebnosti, znanja in socialnih veščin. Glavno poslanstvo organizacije je sicer v vseh vzgojiti trajno ljubezen do vseživljenjskega učenja.

V učilnici ali na prostem? To je vprašanje vsakega obiskovalca, ki na spletni strani pregleduje brošuro dogajanja. Gotovo najprej padeta v oči večgeneracijski center N'šPlac in Svetovanje za samostojno učenje, tega imajo v BTC-ju in na Ježici. N'šPlac je osrednji prostor dogajanja, prostor številnih delavnic, kjer lahko dnevno srečate najbolj raznolike in zanimive ljudi – od različnih ranljivih skupin pa vse do družin in posameznih družinskih članov številnih generacij, ki se družijo med seboj ter s tem ohranjajo in širijo svojo socialno mrežo. Svetovanje za samostojno učenje pa sestavljajo sodobno opremljeni prostori, prilagojeni posamezni izobraževalni aktivnosti. Tu najdejo svoje zatočišče tudi tisti, ki svoj učni proces radi opravljajo sami in za delo potrebujejo tišino. Ko se naveličajo zaprtih prostorov, pa je čas za obilico športnih dejavnosti in meditacijo v parku.

Niti koronakriza jih ni ustavila – zavod vztrajno išče pot, po kateri se izogniti zapiranju in krčenju programov, saj ne želi prikrajšati svojih rednih obiskovalcev. Tako se dnevno dogajanje redno prilagaja aktualnemu stanju v državi. Ne glede na to, ali delavnico spremljajo prek Zooma ali v živo, prilagojeno ukrepom, jih vedno čaka nekaj novega, v čemer se lahko izurijo. Pridružite se jim tudi vi.

60
let formalnih in neformalnih programov

20.000
ljudi, ki se letno izobražujejo pri zavodu Cene Štupar – CILJ

5
različnih vej izobraževanja: pridobitev izobrazbe, tečaji in delavnice, izobraževanja in usposabljanja, razvoj kariere, jezikovna šola

Karierni center za mlade - Karierni plac
030/722 066
sabina.zupan@cene-stupar.si

Slovenščina za tujce in tuji jeziki
01/234 44 20 ali
030/646 919
ursa.korosec@cene-stupar.si

Svetovanje za samostojno učenje
030/646 918
ssu@cene-stupar.si

Srednje šole za odrasle, osnovna šola, usposabljanja, NPK in druge info
01/234 44 00 ali
041/606 057
tanja.jersin@cene-stupar.si

Nina Auberšek

Marina zgodba

Tole je resnična zgodba z izmišljenimi imeni. Namesto gospe Mare si lahko predstavljate kogarkoli iz svoje okolice, ki se sam težko spopada z bremeni vsakodnevnega življenja. Namesto Matica pa si lahko predstavljate prostovoljca Rdečega križa.

JANEZ PLEVNIK

Gospa Mara iz tretjega nadstropja našega stanovanjskega bloka ima 83 let in živi sama. Že dolgo je vdova. Težko hodi in je na čakalni listi za menjavo kolka. Nekega dne, ko je močno sopihala iz trgovine proti domu, jo je opazil sosed Matic. Težko mu je bilo gledati, kako se soseda muči pri hoji s polno košaro nakupljenih reči. Odločil se je, da ji bo pomagal. Ko je stopal proti njej, se je vprašal, kako naj sosedo nagovori, saj se komaj poznata. Verjetno ga ne pozna in bo morda mislila, da jo želi okrasti … Nekateri starejši ljudje so vendar zelo nezaupljivi. Potem se je spomnil načel prostovoljcev Rdečega križa.

Mari se je predstavil in ji ponudil pomoč. Po začetnem oklevanju je privolila, da ji mladenič nese košaro do stanovanja. Med hojo proti domu sta imela prav zanimiv pogovor. Ločila sta se zadovoljna; Mara, ker ji je Matic olajšal pot domov, Matic pa je imel dober občutek, ker je nekomu pomagal. Od takrat se nista več srečala.

Potem pa je izbruhnila epidemija. Gospa Mara je ostala zaprta v svojem stanovanju, brez pomoči, niti s sorodniki ni imela stikov. Še preden se je pozanimala, kje bi lahko dobila pomoč, se je pri njej oglasil Matic. Ni pozabil na sosedo. Mari je bilo nerodno, ni bila navajena, da bi ji kdo ponujal oporo. Pa ji je Matic povedal, da je prostovoljec Rdečega križa in da v njegovi šoli spodbujajo solidarnost. Od takrat mu zaupa in mu je hvaležna. Iz trgovine ji prinaša živež, včasih gre za njo tudi v lekarno po zdravila. Ko bo epidemija mimo, bosta skupaj spila kakšen čaj in se družila. Pogovarjala se bosta o šoli, o življenju, o tem, da smo ljudje družabna bitja, da moramo paziti drug na drugega.

Ali tudi vi želite pomagati drugim? Vas zanima delo z ljudmi? Lahko namenite del svojega časa za bolj povezano in solidarno lokalno skupnost? Potem se pridružite Rdečemu križu kot prostovoljka, prostovoljec. Pridružite se skupini tistih, ki se aktivno odzivajo na stiske ljudi in širijo humane vrednote. Več informacij dobite na spletni strani **rdecikrizljubljana.si/sl/Podrocja_prostovoljskega_dela**, lahko pa tudi pišete na e-naslov **vedrana.pokleka@rdecikrizljubljana.si** ali pokličete na 01/620 72 93.

Kaja Vukotić, Luka Šturm in Primož Glogovčan

Ogroženi modrin

V sklopu projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov v Društvu za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije že deveto leto zapored organiziramo aktivnosti, povezane z ohranjanjem travnikov na savskih prodih, ki so eno zadnjih domovanj redke in ogrožene vrste metulja deteljinega modrina v osrednji Sloveniji.

KAJA VUKOTIĆ

Dnevne metulje lahko opazujemo tudi v mestih in na urbanih območjih, kjer rastejo nektarske rastline, na katerih se metulji lahko prehranjujejo. V Ljubljani je veliko parkovnih površin in tudi cvetočih vrtov, torej so prebivalci našega glavnega mesta tudi metulji. V mestnih parkih lahko srečamo pogoste vrste metuljev, že na obrobju pa se skrivajo tudi redkejše in bolj ogrožene vrste. Da imamo na robu glavnega mesta tako vrstno bogato območje, kot so savski prodi, na katerih lahko opazujemo veliko raznolikost metuljev, je velika prednost za vse prebivalce MOL. Metulji so namreč dober kazalnik stanja našega okolja, in dokler imamo v mestni bližini takšne zaklade, to pomeni, da je okolje, v katerem živimo, še dobro ohranjeno. Prav tako se nam za opazovanje narave ni treba peljati v odročne kraje, ampak imamo prostor za sprostitev in uživanje v lepotah narave na dosegu roke.

Deteljin modrin je manjši metulj, ki sodi v družino modrinov. Odrasle metulje vidimo od začetka maja do konca avgusta, običajno v dveh generacijah. Samci imajo zgornjo stran kril obarvano modro vijoličasto, medtem ko so samice temnorjave z bolj ali manj izrazitim modrim poprhom. Tako obarvane so pri odlaganju jajčec manj opazne za plenilce. Samice odlagajo jajčeca na različne vrste turških detelj, ki so hranilne rastline njihovih gosenic. Ta vrsta metulja zimo preživi kot gosenica, za katero je značilna mirmekofilija; to pomeni, da jih na rastlinah obiskujejo različne vrste mravelj in jih s svojo prisotnostjo tudi varujejo. Gosenice se nato spomladi zabubijo in iz bube se v začetku maja izležejo prvi metulji.

To je redka in lokalno razširjena vrsta, uvrščena na rdeči seznam ogroženih metuljev Slovenije. Poleg tega je uvrščena v Prilogo 2 Uredbe o zavarovanih prostoživečih vrstah živali, kar pomeni, da je treba njen življenjski prostor varovati. Ta je ogrožen zaradi razdrobljenosti in opuščanja rabe suhih travnikov. Problem vrstno izjemno bogatih travnikov na plitvih prodnatih tleh savskih prodov pri Ljubljani je zaraščanje, tako z grmovjem in drevesi kot z invazivnimi tujerodnimi vrstami rastlin. Takšen primer sta kanadska in orjaška zlata rozga, ki sta na tem območju glavni izziv pri ohranjanju travnikov. Poleg zaraščanja so dejavniki ogrožanja tega območja tudi intenzivno kmetijstvo, odlagališča smeti in neprimerna raba tal.

Savski prodi so del Ljubljanskega polja severovzhodno od Ljubljane. Kljub bližini glavnega mesta in drugih urbanih površin je narava tega območja še vedno izjemno pestra. Suhe travniške površine, kjer raste turška detelja, tako pomenijo eno izmed zadnjih zatočišč deteljinega modrina v osrednji Sloveniji. Z rednim monitoringom dnevnih metuljev, ki ga izvajamo v okviru evropske mreže monitoringa metuljev, smo od leta 2008 na savskih prodih zabeležili prek 70 vrst dnevnih metuljev. Mozaična krajina tega območja ponuja pester preplet različnih habitatnih tipov, ki jih v MOL ne najdemo nikjer drugje.

Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov

V okviru projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov, ki ga sofinancira MOL, v Društvu za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije že devet let izvajamo številne dejavnosti, namenjene ohranjanju metuljev in njihovih habitatov, ter predvsem ozaveščamo prebivalce Ljubljane o pomenu metuljev in ohranjanju njihovega habitata. Letos izvajamo redni transektni monitoring dnevnih metuljev, organizirali smo delovno akcijo odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst rastlin, otroške delavnice v vrtcih, s stojnico pa smo sodelovali na dogodku Posavsko štehvanje. Aktivnosti so namenjene predvsem lokalnim prebivalcem, ki jim želimo približati vrstno pestro območje, v katerem živijo, in jim pokazati, kako lahko k njegovemu ohranjanju pripomorejo tudi sami. Aktivnosti projekta lahko spremljate na spletni strani **sites.google.com/site/deteljinmodrin** ali na Facebookovi strani Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, nas lahko kontaktirate na naslov **info.metulji@gmail.com**.

① Deteljini modrini se običajno zadržujejo v bližini turške detelje, ki je hranilna rastlina njihovih gosenic. Zelo podoben deteljinemu modrinu je veliko pogostejši navadni modrin, ki ima na bazi sprednjih kril dve piki, deteljini modrin pa je brez teh pik. V Sloveniji ima deteljin modrin status prizadete vrste, kar je povezano predvsem z razdrobljenostjo življenjskega prostora in zmanjšanjem območja razširjenosti. Savski prodi so tako eno izmed pomembnih zatočišč te vrste v osrednji Sloveniji, poleg tega pa so bivališče še številnih drugih redkih rastlinskih in živalskih vrst.

② Na savskih prodih se turška detelja pojavlja na prodiščih z malo humusne plasti v predelih z nizko vegetacijo. Sodi v družino metuljnic. Prepoznamo jo po pokončnem steblu, na vrhu katerega se razvijejo cvetovi rožnate barve z rahlo temnejšimi žilami. Njen globoki koreninski sistem ji omogoča rast tudi v sušnih razmerah. Cveti od maja do avgusta, kar sovpada s pojavljanjem deteljinega modrina.

③ Reka Sava je s svojimi naplavinami oblikovala pester mozaik življenjskih prostorov. Tako na območju savskih prodov ob Ljubljani najdemo predele, zarasle z drevesnimi in grmovnimi vrstami, pa tudi travnike. Ker so travniki zaradi opuščanja kmetijske rabe vedno redkejši, jih skušamo v sklopu projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov s pravilnimi ukrepi ohranjati. Ob opuščanju rabe se travniki namreč hitro zarastejo, v začetni fazi predvsem s tujerodnimi rastlinami. Poleg zaraščanja z invazivnimi vrstami rastlin pa so glavne grožnje za to območje tudi divja odlagališča in neprimerna raba travnikov, ki postaja na določenih delih vedno bolj intenzivna. V sodelovanju s prebivalstvom lahko to območje obvarujemo in še naprej ohranjamo biotsko pestrost na obrobju naše prestolnice.

Nik Rovan, Aleš Fevžer

VRNITEV OLIMPIJCEV V DEŽELO ŠPORTA

Da je Slovenija res dežela športa, so letos dokazali tako naši olimpijci kot tudi vsi tisti, ki so se po koncu olimpijskih iger (OI) množično in v velikem športnem duhu udeležili sprejema na Kongresnem trgu, kjer je tekmovalce nagovoril tudi župan Zoran Janković. V Tokio je odpotovalo 54 športnikov, nam pa je v oči najbolj padel olimpijski prvak Benjamin Savšek, ki so mu med drugim letos že v drugo podelili naziv športnik Ljubljane. Lanski dvakratni evropski prvak posamične in ekipne konkurence si je s srčnim nastopom na OI priboril prvo zlato medaljo v kanuju in hkrati že tretjo v skupni zbirki olimpijskih dosežkov slalomistov na divjih vodah. Svoje olimpijsko doživetje je za Televizijo Slovenija nasmejano povzel takole: »Samo ta kolajna mi je še manjkala. No, če odmislim zmago v skupnem seštevku svetovnega pokala!« in Slovencem pokazal, da nagrada vedno odtehta ves trud in trdo delo, ki ga posameznik vloži v doseženi cilj.«

3X3 sredi mesta

Dve košarkarski igrišči in celodnevna športna atrakcija sredi mesta so v petek, 13. avgusta, v mestnem središču ustavili promet. Ulični košarkarji so se pomerili v finalu 18. sezone državnega prvenstva v košarki 3X3. Žgoče sonce in visoke temperature niso ugnali trojke Pirančanov, ki je v sklepnem dejanju večera znova postala državni prvak in se skupaj s člansko ekipo Ljubljana Center uvrstila na članski turnir svetovne serije v Debrecenu na Madžarskem. Držimo pesti za njih še naprej!

Športnica, ki nam je priborila plezalno dvorano

Ljubljančani bomo dočakali nov nacionalni plezalni center na Viču! Janji Garnbret je župan že pred dvema letoma, ko se je vrnila v domovino kot trikratna svetovna prvakinja plezanja, obljubil, da bo MOL, če Janja zmaga na OI, zgradila nov plezalni center. Mlada športnica je županu Jankoviću dala vetra in s svojo zmago izpolnila obljubo. Na sprejemu sta nam skupaj razkrila, da so priprave na projekt začele teči že pred začetkom OI in da bo dvorana zgrajena do leta 2023.

MEDNARODNI TURNIR LJUBLJANA BEACH VOLLEY

Letošnji turnir v odbojki na Pogačarjevem trgu je bil prav poseben. Prvič so tekmovali tudi odbojkarji invalidi z vsega sveta, ki so se pomerili v odbojki na mivki sede in stoje. Odbojkarsko dogajanje smo si pravzaprav lahko ogledali na dveh lokacijah – v Športnem parku Ludus v Črnučah in na Pogačarjevem trgu. Kot vsako leto na dogodku ni manjkalo zabavnega poletnega programa, atraktivne kulise in plesnih ritmov.

Viseči v steni

Triglav The Rock Ljubljana je velik plezalski spektakel, ki je poleti zavzel Pogačarjev trg, kjer so postavili mobilno steno, in še nekaj drugih lokacij v središču Ljubljane. Plezanja se je lahko udeležil vsak, ki se je na dogodek predhodno prijavil, rekreativce pa je v programu čakala sprememba. Tekmovalci so si morali v predtekmovanju prvič nabrati točke tudi s plezanjem po zgradbah in objektih v centru mesta. Dogodek je, tako kot vsako leto, spremljala vrhunska glasbeno-vizualna kulisa.

Rolerski spektakel na Štajerski cesti

Posebna atrakcija letošnjega drugega mednarodnega rolerskega polmaratona Vsi na rolerje na Štajerski cesti, ki je potekal od športnega centra Stožice do rondoja Kranjčeve ulice, so bili smučarski tekači na rolkah in nekaj znanih obrazov iz sveta športa, kot sta državna prvaka Anamarija Lampič in Miha Ličef. V polmaratonu so se pomerili tekmovalci, razvrščeni v staroste kategorije, ki pa so zgolj simbolne, saj so na tekmovanju dobrodošli vsi. Najboljše tri moške in ženske je v cilju poleg medalje čakala tudi simbolična denarna nagrada.

Darja Štraus Tisu, Nik Rovan, Matjaž Rušt

RAZKOŠJE GLASBE V ABONMAJIH SLOVENSKE FILHARMONIJE

Z neusahljivim optimizmom, željo po neposrednem stiku in izvrstnim glasbenim programom je Slovenska filharmonija pogumno zakorakala v novo koncertno sezono 2021/22. Pripravili so šest abonmajskih ciklov, v katerih nas bodo razvajali z neminljivo lepoto klasikov, izvedbami mogočnih skladb pod taktirko dirigentskih mojstrov, izvirnimi deli sodobnih skladateljev, zborovskimi in vokalnimi skladbami ter igrivimi glasbenimi zgodbami za najmlajše poslušalce.

Informacije o abonmajih in programu Slovenske filharmonije najdete na spletni strani **filharmonija.si**.

Zastave ostajajo na Trgu republike

Zastave, ki jih je MOL ob začetku letošnjega predsedovanja Slovenije Svetu EU postavila vzporedno s Šubičevo ulico nasproti vhoda v stavbo Državnega zbora RS, bodo tam ostale tudi, ko bomo to častno nalogo 1. januarja predali Franciji. Pobudo za to so na MOL naslovili številni meščani, ki zastave razumejo kot izraz pripadnosti Evropski uniji. Zavod za varstvo kulturne dediščine je vlogi MOL ugodil. Ste se že preizkusili, koliko zastav prepoznate?

Izredna sezona Slovenskega mladinskega gledališča

Svojo 66. sezono, ki se začenja v drugem pandemičnem letu, so v Slovenskem mladinskem gledališču poimenovali kar Izredna. Nastaja namreč v politično in zdravstveno izrednih časih, ki pretresajo temeljne predpostavke našega bivanja, zato je tudi njen program izreden. Omejili so število novih produkcij in dali prednost malce starejšim. Tistim, ki jih je pandemija potisnila na stranski tir, in tistim iz prejšnjih sezon, ki si jih gledalci večinoma še niso utegnili ogledati v živo. V sezoni 2021/22 vas vabijo, da se včlanite v Klub Mladinsko, ki vam omogoča največjo svobodo pri načrtovanju obiskov gledališča.

Vstopnice za posamezne predstave 66. izredne sezone SMG lahko kupite na spletni strani **mladinsko.com**.

Mesto žensk in umetnosti

Oktober je mesec revolucij in mednarodnega festivala Mesto žensk, ki bo letos že 27-ič združil priznane mednarodne in domače ustvarjalke in ustvarjalce z različnih področij umetnosti in družbenega aktivizma. Program festivala, ki se bo med 2. in 18. oktobrom odvijal na različnih prizoriščih po Ljubljani, obsega razstave, predstave, javne debate, filmske projekcije in druženja skozi umetniške projekte, ki nagovarjajo skupnost. Vrhunec letošnjega Mesta žensk pa bo zagotovo uprizoritev pop opere Sylvia o življenju pesnice in pisateljice Sylvie Plath v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

Program festivala Mesto žensk lahko spremljate na spletni strani **cityofwomen.org**.

Matija Lukič, Boris Vranić, Hinko Smrekar/Narodna galerija

Festival Bobri z brezplačnimi prireditvami za mlade

Da bi mlade in najmlajše prebivalce Ljubljane spodbudili k ustvarjalnosti, kakovostnemu preživljanju prostega časa in prepoznavanju pomena kulture, že 13. leto zapored s partnerskimi javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami prirejamo ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri. Vanj vključujemo vsa področja umetnosti, od gledaliških, glasbenih in plesnih predstav, filmskih projekcij in literarnih dogodkov do vodstev po mestnih muzejih in galerijah. Prireditve festivala so organizirane tako, da jih v dopoldanskem času otroci in mladostniki obiskujejo s svojimi izobraževalnimi ustanovami, ob koncu tedna pa so nanje vabljeni v spremstvu družine. Vstopnice za vse prireditve so brezplačne, prevzamete pa jih lahko v soboto, 11. septembra, med 11. in 16. uro v Slovenskem mladinskem gledališču na Vilharjevi cesti 11. Program festivala Bobri je objavljen na spletni strani **bobri.si**.

Gibanica spet pleše

Na različnih prizoriščih po Ljubljani boste med 15. in 18. septembrom v sklopu bienala sodobne plesne umetnosti Gibanica lahko spremljali izbor najboljših stvaritev domačih producentov iz zadnjih dveh let in spremljevalni program s pogovori o pomenu plesne umetnosti v negotovih časih številnih družbenih izzivov. Ne zamudite vrhunskih predstav plesne skupine En-Knap, Nataše Živković, Male Kline, Lee Jurišič in drugih izjemnih ustvarjalcev, ki bodo nastopili na odrih Stare mestne elektrarne, Cankarjevega doma, Centra kulture Španski borci in celo na ulicah Ljubljane.

Program festivala lahko spremljate na spletni strani **gibanica.info**.

ODPRTE HIŠE SLOVENIJE TUDI V LJUBLJANI

Z letošnjo tematiko Arhitektura gradi skupnost bo edini slovenski arhitekturni festival Odprte hiše Slovenije med 17. in 19. septembrom obiskovalce seznanjal s pomenom, ki ga ima kakovostno oblikovanje javnega prostora in arhitekture za počutje, zdravje, varnost in socializacijo. Poleg omogočanja dostopa do zasebnih objektov bo letos na festivalu tudi več brezplačnih arhitekturnih strokovnih vodenj, za vse oglede pa se je obvezno treba prijaviti.

Seznam objektov, urnike ogledov in program festivala si lahko ogledate na spletni strani **odprtehiseslovenije.org**.

Bogati opus Hinka Smrekarja v Narodni galeriji

Morda se tega niti ne zavedamo, a ilustracije Hinka Smrekarja nas še danes spremljajo na vsakem koraku. Naj bodo to portreti njegovega dobrega prijatelja Ivana Cankarja, ilustracije pravljic iz zakladnice ljudske folklore ali izpod peresa Frana Milčinskega, podobe na igralnih kartah ali karikature iz minulih časov, vse so prepoznane po svoji duhovitosti in pronicljivosti. V Narodni galeriji si obsežno zbirko del tega pomembnega vsestranskega umetnika iz prve polovice 20. stoletja lahko ogledate na razstavi v dveh delih. V prvem delu bo predstavljen pregled njegovega ustvarjanja med letoma 1902 in 1917. Na ogled bo do 3. oktobra, nato pa bo sledila predstavitev Smrekarjevega ustvarjanja od prve svetovne vojne do njegove smrti. Skupaj bo na ogled več kot 320 njegovih del.

Več informacij o razstavi del Hinka Smrekarja lahko najdete na spletni strani **ng-slo.si**.

Doris Kordić

Tango v Ljubljani

Maestro Anton Volkov se je rodil v Moskvi. Kariera profesionalnega karateista ga je najprej vodila prek ZDA, Združenega kraljestva, Kazahstana in Japonske, pred devetimi leti pa se je preselil v Ljubljano – z novim poklicem učitelja tanga. Kot pravi v svoji knjigi, dobro ve, kako je biti zasvojen s tangom. Zdravo zasvojenost v svojem plesnem studiu na Vilharjevi cesti 3a širi tudi med Ljubljančanke in Ljubljančane.

AJDA BORAK

Od profesionalnega karateista do učitelja tanga, od ogromne Moskve do veliko manjše Ljubljane. Vaše življenje je polno kontrastov.
Res je. Dobri dve desetletji sem bil profesionalni karateist. Kariera karateista pa ima seveda omejen rok trajanja. Tako sem pri 23 letih povsem po naključju našel novo strast – tango. Od prvega trenutka sem bil zasvojen z njim. Tango me je posrkal vase, v meni prebudil strast, pa tudi mehkobo. Pred devetimi leti sem se iz praktičnih razlogov preselil v Ljubljano. Sprva sem sicer razmišljal, da bi se preselil v Združeno kraljestvo, Švico ali Litvo, vendar je življenje tam precej drago. Tako sem v spletni brskalnik vtipkal: »Kje najlažje in najhitreje dobim dovoljenje za bivanje in državljanstvo?« In zdaj sem tukaj. Vsekakor je kontrast, pa vendar mi je moje življenje tukaj in zdaj bolj všeč.

Pa imata karate in tango kaj skupnega?
Tako pri karateju kot pri tangu gre za interakcijo med partnerjema, za samokontrolo, zavedanje lastnega telesa, biomehaniko telesa. Čeprav se zdi tango nekaj popolnoma drugega od karateja, imata ta dva športa kar precej skupnih točk, predvsem kako se povezuješ s partnerjem – kako nadzoruješ težo, stabilnost, ravnotežje, inercijo, prenos energije med gibanjem. Pri tangu v nasprotju s karatejem

»ZARADI LJUBLJANE SEM POSTAL BOLJ NEŽEN IN BOLJ PRIJAZEN.«

ni nasprotnika, tukaj je partner, ki ga ni treba premagati, z njim je treba doseči harmonijo.

V svoji knjigi Objem med dvema korakoma, ki je izšla lani in je že prevedena v nemški in španski jezik, ste zapisali, da veste, »kako je čutiti zasvojenost s tangom«.
Res je. Veliko ljudi, ki začnejo plesati tango, nikdar več ne neha. Po 25 letih se ga tudi jaz še nisem naveličal in še vedno se ga učim. Plesati tango je terapevtsko z več vidikov – aktivne so prav vse mišice v telesu, pod pravim vodstvom dobrega učitelja se vašemu telesu ne more čisto nič zgoditi. Motorični gibi so zelo zahtevni, ko se učimo gibov, se v naših možganih vzpostavljajo nove nevronske povezave, posledično nas učenje teh gibov ohranja mlade. Nekateri celo pravijo, da lahko učenje argentinskega tanga pomaga pri zaviranju procesov demence. V enem večeru tanga dejansko prehodimo več kilometrov, torej tango omogoča veliko gibanja. Ključen pa je tudi trenutek telesne bližine, objema plesnega partnerja – objem je vedno zdravilen. Argentinski tango je družabni ples, kar pomeni, da plesni partner ni stalen, ampak ga vsakič znova lahko zamenjaš oziroma najdeš tistega, ki ti najbolj ustreza. Ljudje, ki plešejo tango, so srečnejši, tolerantnejši, bolj razumevajoči in tenkočutni, saj se naučijo čutiti brez besed. Tango te zlahka popolnoma zasvoji.

Kaj pa je vam dala Ljubljana?
Ljubljana me je zmehčala. Postal sem bolj nežen, bolj prijazen. Tukajšnja kultura in ljudje so se me dotaknili in mi pokazali, da se lahko živi tudi drugače, kot sem bil vzgojen v Moskvi. In ravno ta mehkoba mi je odprla popolnoma novo polje razmišljanja, ki bo vsebina moje druge knjige, ki je že v nastajanju. Ta bo bolj psihološke narave – o tem, kaj razmišljajo moški in kaj ženske, pa o tem, o čem moški mislijo, da razmišljajo ženske, in o čem mislijo ženske, da razmišljajo moški. In še marsikaj zanimivega.

VILHARJEVA 3A

LPP 11, 12 – postajališče Železna

BICIKELJ: Vilharjeva cesta 23

Doris Kordić

Kjer stanuje umetnost

Ljubka galerija finnes.ART nasproti hotela Slamič nam daje možnost prav posebne izkušnje, ki bi jo lahko v sodobni družbi uvrstili med luksuz. Tam se namreč ustavi čas. Zato lahko vsaj za trenutek odmislimo zunanji svet in se zares poglobimo vase. Če si le dovolimo.

MARUŠA JAKŠE

Že Plečnik je znal prepoznati prostor, ga preoblikovati, vanj umestiti stvari in priklicati čar okoliša. Ga narediti funkcionalnega, a hkrati posebnega. Na svoj način. Tako tudi Ines Fugina Malnar, umetnica in lastnica galerije finnes.ART, verjame, da je namen njenega kotička na Gosposvetski ulici 7 prav to – v objemu mestnega centra ponuditi zavetje pred vsakodnevnim hitenjem in obveznostmi. Ljubka galerija namreč ni le dom njenih slik, umetniških krogel in majic z unikatnimi motivi, temveč je lahko tudi dom vsakega izmed nas. Je prostor, kjer v trenutku, ko prestopimo prag, začutimo toplino domačnosti. Na levi strani galerije počiva udobna zofa, Ines ponudi čaj ali kavo, v kotu ob blagajni pa stoji luč, katere rumena svetloba poskrbi, da prevladujoči zlati odtenki slik zares zaživijo. A nekaj je še pomembneje – Ines želi, da se v galeriji počutimo kot doma tudi v smislu interpretacije njene umetnosti. »Tukaj je prostor, kjer ideje nimajo meja. Tako lahko spet stopimo v stik sami s seboj, saj slike nagovarjajo prav to. So abstraktne in odprte za interpretacijo, vsak se lahko z njimi poveže na svoj način. Ustvarjajo varen prostor brez obsojanja.« In prav je tako. Ali ni nekaj najbolj osvežujočega, ko je umetnost komunikativna in odprta? Tako so slike v galeriji namenjene vsakomur – tistim, ki jih vidijo le kot dekoracijo prostora, in tudi tistim, ki se prek njih želijo poglobiti vase.

Galerijo lahko obiščete od ponedeljka do petka med 10. in 14. ter med 16. in 18. uro, po dogovoru tudi druge ure.

DRAGI UPOKOJENKE IN UPOKOJENCI!

Od **1. oktobra** naprej se lahko z ljubljanskimi mestnimi avtobusi zapeljete **brezplačno**!

Za več informacij o brezplačnih vozovnicah obiščite spletno stran **www.lpp.si** ali pokličite na **01/582 25 82**.